

**EKONOMI
HÖGSKOLAN**
Lunds universitet

**Magisteruppsats
FEK 591
HT 2006**

Revisionsplikt

- en utredning om eventuella konsekvenser för Skatteverket och
revisionsbyråerna vid ett avskaffande

Författare

Adam Larsson 800827-4030
Josefine Lindstedt 791206-0089
Cathrine Persson 820728-4061

Handledare

Erling Green

Förord

Vi vill tacka alla våra respondenter för att de har tagit sig tid att besvara våra frågor. Vi vill också framföra ett stort tack till vår handledare Erling Green samt till Per Magnus Andersson för deras stöd och insiktsfulla synpunkter.

Sammanfattning

Uppsatsens titel	Revisionsplikt - en utredning om eventuella konsekvenser för Skatteverket och revisionsbyråerna vid ett avskaffande
Seminariedatum	2007-04-19
Ämne/Kurs	FEK 591 Magisterseminarium, 10 poäng
Författare	Adam Larsson, Josefine Lindstedt och Cathrine Persson.
Handledare	Erling Green
Nyckelord	Revisionsplikt, agentteorin, Skatteverket, förenklade redovisningsregler, ekonomisk brottslighet.
Syfte	Vårt syfte med denna uppsats är att identifiera och analysera de potentiella effekter en slopad revisionsplikt för mindre aktiebolag kan innebära för Skatteverket och revisionsbyråerna.
Metod	Vi har utfört individuella kvalitativa intervjuer med respondenter från revisionsbyråer och Skatteverket. Det huvudsakliga angreppssättet har varit induktivt.
Teoretiska perspektiv	Vi behandlar och diskuterar en eventuell slopad revisionsplikt för mindre aktiebolag genom relevanta lagar, regler och förslag. Vidare använder vi agentteorin och intressentmodellen för att utreda vilka förhållanden som råder mellan de som påverkas av revisionsplikten.
Empiri	Vårt empiriska underlag innehåller en sammanställning av 14 intervjuer med revisorer och anställda vid Skatteverket.
Slutsatser	Revisionsplikten kan inte enbart tas bort utan bör i så fall ersättas med någon annan typ av kontrollfunktion.

Abstract

Title	Audit obligation – an examination of potential consequences to the tax authority and the audit firms at a cancellation
Seminar date	2007-04-19
Course	FEK 591 Master thesis in business administration, 10 Swedish Credits (15 ECTS).
Authors	Adam Larsson, Josefine Lindstedt and Cathrine Persson.
Advisor	Erling Green.
Key words	Audit obligation, the agent theory, the tax authority, simplified accounting regulation, economic crime.
Purpose	Our purpose with this essay is to identify and analyze the potential effects a canceled audit obligation for small limited companies can have on the tax authority and audit firms.
Methodology	We have been using individually qualitative interviews with representatives from audit firms and the tax authority.
Theoretical Perspectives	We process and discuss a potential cancellation of the audit obligation for small limited companies through relevant laws, regulations and proposals. Further, we use the agent theory and the interest party model to examine the existing relationships between the affected parties of the audit obligation.
Empirical foundation	Our empirical study contains a summary of 14 interviews with accountants and employees at the tax authority.
Conclusions	The audit legislation can not be excluded without compensating with another control function.

Innehållsförteckning

Förord	2
Sammanfattning	3
Abstract	4
1. Inledning	6
1.1 Introduktion till ämnet	6
1.2 Problemdiskussion.....	7
1.3 Problemformulering.....	9
1.4 Syfte.....	10
2. Metod	11
2.1 Ämnesval	11
2.2 Val av metod	11
2.3 Insamling av data.....	13
3. Teoretisk referensram	17
3.1 Förenklade redovisningsregler	17
3.2 Svensk utredning om revisionslagstiftningen	20
3.3 EG-rättens regler om revision	22
3.4 Övriga EU-länder	23
3.5 Ekonomisk brottslighet	27
3.6 Agentteorin.....	27
3.7 Intressentmodellen.....	29
3.8 Tidigare studier.....	31
4. Empiri	35
4.1 Intervjuer – Revisionsbyråer	35
4.2 Intervjuer – Skatteverket.....	46
4.3 Intervju kring den nya danska revisions-lagstiftningen.....	52
5. Analys	55
5.1 Inledning	55
5.2 För- och nackdelar med revisionsplikt.....	55
5.3 Revisorer	57
5.4 Skatteverket.....	63
6. Slutsats	65
6.1 Sammanfattning.....	65
6.2 Förslag på vidare studier	67
Källförteckning	68

1. Inledning

I detta inledande kapitel kommer vi att presentera debatten som har lett fram till uppsatsens syfte. Diskussionen inleds utifrån en bred omvärldsanalys som leder oss vidare in på den rådande svenska situationen. Problemdiskussionen lyfter fram de många frågeställningar vi ställts inför under arbetets gång. Dessa frågeställningar komprimerar vi sedan till fyra problemformuleringar som vi anser uppfyller och svarar på de ambitioner och frågor vi haft kring uppsatsämnet.

1.1 Introduktion till ämnet

Just nu pågår det en livlig debatt gällande revisionsplikt för små aktiebolag. Många anser att revisionsplikten för små aktiebolag bör slopas då den innebär en onödig extrakostnad som i slutändan endast genererar ett marginellt mervärde. Andra anser att revisionsplikten är nödvändig för att upprätthålla ordningen i räkenskaperna och att den har en förebyggande effekt mot ekonomisk brottslighet.

Enligt artikel 51 i EG:s fjärde bolagsrättsliga direktiv är revision av aktiebolag obligatorisk, dock lämnas möjlighet till de enskilda medlemsländerna att besluta om revisionsplikt i mindre aktiebolag. Två av följande tre gränsvärden får inte överskridas för att ett företag skall få kategoriseras som ett litet aktiebolag; 50 anställda, en omsättning på 7,3 miljoner euro och en balansomslutning på 3,65 miljoner euro.¹

Revisionsplikten för samtliga aktiebolag i Sverige infördes år 1983 med syftet att bekämpa den ekonomiska brottsligheten.² I mitten på 1990-talet fördes liksom idag en livlig debatt kring revisionspliktens eventuella slopande men några förändringar gjordes inte. Sverige är ett av de få länder inom EU som idag inte utnyttjar undantaget i ovan nämnda direktiv. Trenden bland övriga EU länder är att de från tidigare uppsatta nationella gränsvärden mer och mer närmar sig EG:s maximala gränsvärden för små aktiebolag.³

¹ Halling, Pernilla (2005) ”Sällan revision av små företag i EU-länderna”, *Balans* nr 3 2005, s.16

² Precht, Elisabeth (2005) ”Revisionsplikt var svaret på ekonomisk brottslighet”, *Balans* nr 4 2005, s.22

³ Halling, Pernilla (2005) ”Sällan revision av små företag i EU-länderna”, *Balans* nr 3 2005, s.16

Även revisorns oberoendeställning har en viktig del i diskussionen kring revisionsplikten. År 2003 lade Justitiedepartementet fram en promemoria gällande utvidgat redovisningsjämv för kombiuppdrag. Med kombiuppdrag menas uppdrag där två revisorer verksamma inom samma revisionsbyrå deltar i både revisionsarbetet och upprättandet av bokföringen. De utvidgade begränsningarna på detta område gör att redovisning och revision blir en kostsam process för det mindre bolaget.

1.2 Problemdiskussion

Skandaler såsom Enron, Worldcom och Parmalat har påverkat revisionsstandarden världen över och har varit en bidragande orsak till utvecklingen av den nya svenska revisionsstandarden. Den nya revisionsstandarden som togs i bruk den 1 januari 2004 är en anpassning av de internationella revisionsreglerna ISA⁴ och ställer ökade krav på revisionsarbetet vilket också leder till ökade kostnader för företagaren.⁵

Dagens debatt rör sig till stor del om införandet av jävsreglerna kring kombiuppdragen då företagaren tvingas anlita två parter för upprättandet av räkenskaperna. En och samma person får inte revidera sin egen konsultation. En förutsättning för fortsatt revisionsplikt för mindre bolag är därför en förenkling av revisionen inriktad på väsentligheter eller generösare jävsregler.⁶ Skärpning av reglerna beror på händelser i stora internationella företag och frågan är då om detta ska påverka även de minsta aktiebolagen. Något måste göras men vad kommer sloandet av revisionsplikten att betyda för instanser såsom Skatteverket?

Förespråkarna för revisionsplikten menar att revisorn idag inte bara fungerar som en övervakare av årsredovisningen utan bidrar framför allt till en viss trygghet. De anser vidare att en stor del av den ekonomiska brottsligheten och misstag gjorda av ren okunskap förebyggs genom den slutgiltiga revisionen, vilket också var huvudargumenten vid revisionspliktens införande år 1983.⁷ Ytterligare argument är att själva redovisningen överlag får en högre standard.

⁴ ISA= International Standards on Auditing

⁵ Brännström, Dan (2004) "Revisorn – någon att hålla i handen för företagaren", *Balans* nr 2 2004, s.27

⁶ Axenborg, Inga-Lise (2005) "Rör inte revisionsplikten!", *Balans* nr 4 2005, s.32

⁷ Sjölund, Hans (2004) "Branschen bör agera för bättre regler för revision i små bolag", *Balans* nr 4 2005, s.30

Motståndarna till revisionsplikten menar att risken finns att myndigheterna invaggas i en falsk trygghet och att kostnaden överstiger nyttan med revisionen. Undersökningar kan inte heller visa på att revisionen har en förebyggande effekt mot den ekonomiska brottsligheten.⁸

De flesta undersökningar om sloandet av revisionsplikt gjordes innan förslaget om byråjäv i kombiuppdrag lades fram. Många av de senaste årens undersökningar har utgått utifrån ett företagsperspektiv där kostnaden för revisionen ifrågasattes. Debatten har nu blivit ytterst intressant igen och samtidigt delvis ändrat fokus då det så sent som den 7 september 2006 beslutades vid ett regeringssammanträde att kommittédirektiv 2006:96⁹ skall godtas. Regeringen beslutade att ”en särskild utredare, biträdd av en referensgrupp med företrädare för riksdagspartierna, skall lämna förslag till hur Europaparlamentets och rådets direktiv om den lagstadgade revisionen i EU skall genomföras i svensk rätt”¹⁰. Särskild hänsyn skall tas till revisionens betydelse för skatterevisionen och dess koppling till den ekonomiska brottsligheten. Utredningen skall även följa utvecklingen i Danmark och Finland. Dessa länder är senast i raden med att avskaffa revisionen för mindre aktiebolag. Den nya danska revisionslagstiftningen började gälla fr.o.m. den 1 januari 2006 och fungerar därför utmärkt som en grogrund för vår utredning. För att redan på detta tidiga stadium kunna försöka analysera vissa effekter av lagstiftningen har vi intervjuat en dansk revisor för att försöka förutspå tidiga konsekvenser. Utredaren skall ta fram förslag som underlättar framför allt administrativt för företagaren. Därför kommer vi kort presentera en proposition om förenklade redovisningsregler och använda den som underlag i analysen.¹¹

Tilläggas bör att det nyligen genomförda regeringsskiftet kan komma att påverka utredningen. Den tidigare socialdemokratiska regeringen hann inte tillsätta någon utredare före valdagen. Det är därför oklart om utredningen kommer att genomföras i samma utformning av den nya borgerliga regeringen. Den borgerliga alliansen har dock tidigare uttryckt en vilja att driva en liknande utredning då de är positivt inställda till en slopad revisionsplikt.¹²

Ett viktigt perspektiv är även att analysera vilka konsekvenserna blir för Skatteverket vid ett slopande av revisionsplikten. Kommer den ekonomiska brottsligheten att öka på grund av den minskade kontrollen? Blir konsekvenserna

⁸ Precht, Elisabeth (2005) ”Alla ense om revisionens fördelar – men måste den vara ett tvång?”, *Balans* nr 3 2005, s. 24

⁹ Justitiedepartementet, Kommittédirektiv 2006:96, ”Revisor och revision; genomförande av EG-direktiv mm.”

¹⁰ Ibid

¹¹ Proposition 2005:06, Förenklade redovisningsregler, s. 116

¹² Ehlin, Åsa (2006) ”Utredning på nya vägar”, *Balans* nr 10 2006, s. 9

istället att ansvaret vältras över från revisorn till Skatteverket? Vidare är det intressant att se hur Skatteverkets granskningsprocess fungerar idag och hur denna skulle förändras vid ett eventuellt slopande av revisionsplikten.

Den största intressenten av ett bolags redovisning är oftast Skatteverket. Men det finns även andra intressenter som inte bara vill, utan kräver en kvalitetsstämpel i form av en revision för att kunna känna tilltro till bolagets redovisning. Detta väcker frågan om hur många bolag som vågar avstå från revision och därmed riskera att förlora sin kvalitetsstämpel och eventuella framtida kunder? Denna fråga kommer vi försöka besvara genom att dels titta på utvecklingen hos de länder som levt med revisionslättnader sedan en längre tid tillbaks och dels genom att titta närmare på hur Danmarks regelverk förhåller sig till upplysningsplikt om bortvalet av revision i årsredovisningen. Kan vissa upplysningskrav leda till att företag inte vågar välja bort revisionen då de tvingas publicera detta val i årsredovisningen?

En ytterst viktig part i diskussionen om en eventuellt slopad revisionsplikt för mindre bolag är givetvis själva revisionsbyråerna. Hur kommer detta att påverka dem? Blir effekterna olika beroende på storleken av revisionsbyrån, och framför allt, hur ställer sig byråerna till förslaget?

1.3 Problemformulering

Med utgångspunkt i ovanstående problemdiskussion har vi valt att koncentrera vår utredning på följande grundläggande frågeställningar;

- Hur ställer sig Skatteverket till ett slopande av revisionsplikten för små aktiebolag och vilka blir konsekvenserna för Skatteverket om en slopad revisionsplikt blir verklighet?
- Hur förhåller sig revisionsbyråerna till en slopad revisionsplikt för små aktiebolag och vilka effekter kan vi vänta oss se bland revisionsbyråerna om detta skulle bli verklighet?

Vi kommer även att diskutera nedanstående punkter baserat på den fakta som framkommit under vår empiriinsamling från Skatteverket/revisionsbyråerna och andra uppsatser.

- Hur påverkas företagen av en slopad revisionsplikt för små aktiebolag?

- Vilka är företagens intressenter och hur kommer deras förhållningssätt gentemot företagen förändras om revisionsplikten för små aktiebolag slopas?

1.4 Syfte

Vårt syfte med denna uppsats är att identifiera och analysera de potentiella effekter en slopad revisionsplikt för mindre aktiebolag kan innebära för Skatteverket och revisionsbyråerna.

2. Metod

Genom metodkapitlet vill vi förmedla vårt tillvägagångssätt vid insamlingen av data. Vi inleder kapitlet med att presentera en beskrivning av ämnesvalet och vårt motiv till detta val. Vidare behandlas det metodmässiga ställningstagande vi har valt där vi presenterar och diskuterar valet av deduktion/induktion och kvalitativ/kvantitativ metod. Vi avslutar med att beskriva vårt tillvägagångssätt vid insamlingen av data och urvalet av respondenter.

2.1 Ämnesval

Vi har alla i gruppen studerat ekonomi i Lund med inriktning mot redovisning och ville skriva om ett ämne som vi inför framtiden kunde ha nytta av. Alla i gruppen är vid skrivandet av denna uppsats anställda inom revisionsbranschen och ville fördjupa sig inom något som var debatterat och som kan leda till konsekvenser i framtiden. Efter en del funderande, läsning av tidskriften Balans och diskussioner med personer inom revisionsbranschen föll vårt val på slopandet av revisionsplikten i små aktieföretag. Det är en diskussion som har pågått länge och där åsikterna, även hos de mest insatta, är väldigt skilda. En undersökning av revisorernas åsikter samt hur Skatteverket ställer sig i frågan tyckte vi därför verkade ytterst intressant.

2.2 Val av metod

Deduktiv eller induktiv metod

För att samla in vårt empiriska underlag behövde vi bestämma vilken strategi som var bäst lämpad för vårt ändamål. Det finns inom metodiken två olika tillvägagångssätt, deduktiv eller induktiv metod. Den deduktiva metoden innebär att man först tar del av teori för att sedan gå ut och se om teorin stämmer med empirin. Den induktiva metoden innebär däremot att man går rakt ut i verkligheten utan några förväntningar och därefter skapar sin egen teori.¹³

¹³ Jacobsen, Dag Ingvar (2002) *Vad, hur och varför?* s. 34-35

I vår uppsats har vi övervägande använt en induktiv metod. Vi har tagit del av tidskrifter, fakta och åtskilliga revisorers uttalanden innan vi gjort våra empiriska undersökningar. Detta kan förefalla deduktivt, men genom att ta del av tidigare diskussioner och fakta har vi enbart fått en större förståelse för problematiken och debatten som idag finns. Med denna bakomliggande kunskap har vi sedan kunnat utarbeta intervjufrågor som på bästa möjliga sätt besvarar vår problemformulering.

INDUKTION

|

Empiriska data

|

Ger underlag för

|

Teori eller hypotes

Figur 1 Carlsson, Bertil (1991) Kvalitativa forskningsmetoder s. 27

Kvalitativ eller kvantitativ metod

För att kunna besvara vår problemformulering på bästa sätt har vi valt att använda den kvalitativa metoden. Den kvalitativa metoden innebär att man väljer ut färre objekt som man sedan gör djupare intervjuer med.¹⁴ Fördelen med denna metod är att respondenten får möjlighet att tala öppet och inte tvingas ta ställning till fasta frågor med givna svarsalternativ. Även närheten till respondenten är en fördel där de som intervjuar får möjlighet att ställa motfrågor vid oklara svar eller möjlighet att pressa dem på ytterligare svar.¹⁵ Då vår problemformulering är komplex och då ingen egentligen vet vad ett eventuellt slopande kommer leda till ansåg vi att en diskussion med insatta människor var nödvändig.

Vid den kvantitativa metoden väljer man ut ett större antal respondenter som får uttala sig och enkätutskick är vanliga vid denna metod.¹⁶ Fördelen med denna metod är att svaren som kommer in är lätta att sammanställa samt att fler respondenter kan tillfrågas.¹⁷ Då vissa av våra frågor är känsliga, såsom frågan

¹⁴ Jacobsen, Dag Ingvar (2002) *Vad, hur och varför?* s. 38-39

¹⁵ Ibid s. 146-147

¹⁶ Ibid s. 38-39

¹⁷ Ibid s. 146-147

om Skatteverkets granskningsprocess, ansåg vi att djupare intervjuer skulle ge oss bättre möjlighet att få bra svar på våra frågor.

Nackdelarna med den kvalitativa metoden är att den är resurskrävande. Det tar lång tid att genomföra intervjuerna och generaliseringsproblem uppstår ofta då man inte vet om vår utvalda grupp är representativ för övriga.¹⁸ För att minska generaliseringsproblemen har vi valt att göra så många djupintervjuer som möjligt. Totalt har vi gjort tolv djupintervjuer, som har fått ta den tid som krävts. Kvaliteten på intervjuerna har varit viktigare än tidsåtgången.

Nackdelarna med den kvantitativa metoden är att den gör undersökningen mer begränsad för förståelse under vissa premisser och att undersökaren i förväg har fått välja ut vad som är relevant.¹⁹ Då vi har velat föra en diskussion med våra respondenter för att få fram mer nyanserade svar har denna metod inte varit relevant för oss.

2.3 Insamling av data

Vårt första steg i insamlingen av data var att gå igenom tidskrifter. Vi läste igenom alla nummer av facktidningen Balans sedan två år tillbaka för att få ökad förståelse på området. En stor del av de aktuella debatterna förs i denna tidskrift och gav oss en bra grund att stå på innan vi skulle ut och intervju. Vi har även tittat på tidigare gjorda magisteruppsatser för att få en bild av vad som redan har blivit behandlat och vad som behövde granskas vidare. Vi har här tagit hjälp av bibliotekskatalogen Lovisa samt uppsatsdatabasen på Företagsekonomiska Institutionens hemsida.²⁰

Enkäter

Vi har medvetet valt att inte göra enkätundersökningar. Många av våra frågor kräver förklaringar och att ge dessa förklaringar i ett frågeformulär är svårt. Vid för svåra och tidskrävande enkätundersökningar tenderar svarsfrekvensen att minska och därför ansåg vi att denna undersökningsmetod skulle ta mer tid att göra än vad den skulle vara till nytta. Vidare är det svårt för oss att välja ut färdiga svarsalternativ när frågorna är så pass öppna som våra frågor har varit.

Intervju

Vi har övervägande valt att genomföra individuella intervjuer. I vissa fall har även gruppintervjuer gjorts men det har varit när respondenterna har önskat detta.

¹⁸ Jacobsen, Dag Ingvar (2002) *Vad, hur och varför?* s. 143-144

¹⁹ Ibid s. 147

²⁰ www.fek.lu.se

Totalt har 12 intervjuer genomförts och av dessa har två varit gruppintervjuer, d.v.s. totalt 14 respondenter har hörts. En av intervjuerna har gjorts via telefon men det var när respondenten i fråga inte hade tid till en personlig intervju.

Att personligen träffa respondenterna skapade många fördelar för oss. Öppenheten var viktig och gav oss möjligheten att observera de vi intervjuade. Genom observationerna såg vi om de reagerade konstigt på någon fråga och kunde då ställa ytterligare frågor för att få klarhet i varför frågan var känslig. Vidare minskade risken för missförstånd och frågor som uppfattades som oklara kunde vidareutvecklas.

Då vår problemformulering delvis är hur ett eventuellt slopande av revisionsplikten i mindre bolag kommer att påverka Skatteverket har vi valt att intervjua personer både från revisionsbyråer och Skatteverket. Detta för att se om svaren i frågorna skulle skilja sig åt beroende på om de arbetar som revisor eller inom Skatteverket. Kanske tycker revisorerna att de är viktigare för Skatteverket än vad Skatteverket själv tycker. Totalt har fem respondenter intervjuats på Skatteverket, två av intervjuerna har varit gruppintervjuer. Av någon anledning ville de på Skatteverket gärna vara fler på intervjuerna och var noga med att poängtera att det enbart var deras åsikter som skulle komma fram och inte Skatteverkets som helhet. Totalt har åtta revisorer intervjuats. De har varit mer öppna och inte så rädda för att uttala sig om sina åsikter.

Urval av respondenter

Vi har valt att endast intervjua revisorer från de fyra största revisionsbolagen i Sverige d.v.s. Ernst & Young, Öhrlings PricewaterhouseCoopers, KPMG och Deloitte. Anledningen till detta är att de alla har bred erfarenhet av både små och stora kunder. Vi har fördelat intervjuerna jämt över byråerna för att inte få någon snedvridning och urvalet av respondenterna har skett slumpartat. Vi har alltså inte på förhand vetat deras inställning till ett eventuellt slopande av revisionsplikten.

Vår första tanke när det gällde Skatteverket var att vi skulle välja ut olika kontor runt om i Skåne för att se om detta kunde ha någon betydelse för deras åsikter. Fanns det t.ex. någon skillnad i åsikterna om de arbetade i Stockholm eller Trelleborg. Detta visade sig vara förenat med påtaglig svårighet då dessa mindre kontor inte hade någon som helst aning om vad vi pratade om. De hänvisade oss runt eller bad att få återkomma vilket de oftast inte gjorde. Efter mycket ringande vilket resulterade i att vi tillslut hamnade hos en och samma person avslutade de samtalet med att lite skrattande säga att snälla ring inte till oss mer utan ring till Stockholm. Det är de som har Skatteverkets enade synpunkt menade de. Detta har lett till att vi har intervjuat personer som är mycket insatta i ämnet och som

arbetar med detta dagligen. Våra intervjuer har därmed hög tillförlitlighet då endast insatta människor har uttalat sig.

Då Danmark valde att avskaffa revisionsplikten för mindre aktiebolag fr.o.m. 1 januari 2006 tyckte vi att en intervju med någon väl insatt person där skulle vara ytterst intressant. Vi omarbetade intervjufrågorna och åkte till Danmark och intervjuade en person på en stor revisionsfirma. Tanken var att höra hur diskussionerna hade varit i Danmark innan och efter sloandet av revisionsplikten och om eventuella konsekvenser redan hade kunnat identifierats.

Tillvägagångssätt

Vi har använt oss av en indirekt informationssamling när vi gjort vår empiriska studie. Indirekt informationssamling innebär att man tar del av iakttagelser som någon annan redan gjort och använder i sitt fortsatta forskningsarbete. Direkt informationssamling innebär däremot att man själv iakttar ett skeende.²¹ Utifrån det här perspektivet är den indirekta metoden ett självklart val då våra respondenter besitter gedigna kunskaper som vi behöver för vårt arbete.

Våra intervjuer har genomförts ansikte mot ansikte ute på respondenternas kontor. Vi har på förhand mailat ut våra frågor för att de ska få möjlighet att hinna tänka igenom sina svar innan vi kommer. Genom att ge dem betänketid har vi minskat risken att väsentliga saker glöms bort. För att få respondenterna att svara så sanningsenligt som möjligt har vi valt att låta dessa få vara anonyma. Vissa frågor kan vara sekretessbelagda och för att inte hänga ut någon har detta varit ett naturligt val. Med anledning av detta har vi valt att inte använda någon bandspelare under intervjuernas gång då någon kan känna igen deras röster. Många personer blir dessutom nervösa om allt spelas in vilket kan resultera i att de delger mindre information.

För att minska risken att behöva återkomma med följdfrågor till respondenterna har frågorna varit noga planerade innan intervjuerna har ägt rum. Vi som har intervjuat har delat upp frågorna innan intervjuerna för att alla ska vara så delaktiga som möjligt. Vi har alla fört anteckningar under intervjuernas gång för att säkerställa att inget väsentligt missas och sammanställningarna av intervjuerna har gjorts så fort som möjligt efter intervjuerna. Stämningen under intervjuerna har varit avslappnad och diskussionerna har varit mer som i ett samtal. Vi har getts tillfälle att ställa följdfrågor om så har behövts.

²¹ Ekholm, Mats och Fransson, Anders (2002) *Praktisk intervjuteknik*, s. 9

Reliabilitet och validitet

För att forskningsresultatet ska få ett värde är det viktigt att undersökningsmetoder och sättet att mäta är reliabla och valida. Att en undersökning är reliabel innebär att den är tillförlitlig och att man hade kommit fram till ungefär samma svar om undersökningen hade gjorts igen. I vår undersökning har många svar varit likartade från olika respondenter vilket tyder på att personerna har svarat sanningsenligt. På frågan om Skatteverkets granskningsprocess har t.ex. respondenterna från Skatteverket hela tiden svarat på ungefär samma sätt och revisorerna har haft ungefär samma argument till varför revisionsplikten kan slopas respektive inte slopas för mindre aktiebolag. Vidare har vi gett dem möjlighet att förbereda sig bra genom att skicka ut frågorna i förhand vilket har ökat reliabiliteten i deras svar.

Att en undersökning är valid innebär att man har mätt det man har avsett att mäta.²² För att göra vår undersökning så valid som möjligt har vi förberett frågorna väl och ställt raka och konkreta frågor som inte så lätt kan missuppfattas. Har oklarheter funnits har vi funnits på plats vid intervjuerna för att förtydliga eventuella frågetecken.

²² Ejvegård, Rolf (2003) *Vetenskaplig metod*, s. 70-75

3. Teoretisk referensram

Kapitlet inleds med en genomgång av regeringens förslag om enklare redovisningsregler för mindre företag. Detta följs av en redogörelse om den nyligen tillsatta utredningen om ny revisionslagstiftning. För att bl.a. förstå grunden till denna utredning presenterar vi den aktuella situationen inom EU och EG:s bolagsrättsliga direktiv rörande revision. Därefter diskuterar vi eventuella effekter på den ekonomiska brottsligheten vid ett slopande av revisionsplikten för mindre bolag. Tillsammans med en presentation av berörda intressenter genom agentteorin och intressentmodellen avslutas kapitlet med en granskning av tidigare studier, vilka har gett oss en bredare grund till uppsatsen.

3.1 Förenklade redovisningsregler

Regeringen föreslår att dagens regelverk för små och medelstora företag förenklas genom att gränsvärdena i redovisnings- och revisionsreglerna ordnas så att dessa företag undantas från betungande regler. Förslaget bygger på Justitiedepartementets promemoria 47/2004.²³

Bokföringsskyldighet

Bokföringsskyldigheten kommer i stort sett att vara oförändrad. Gränsvärdet för bokföringsskyldiga är 1,5 miljoner kronor i tillgångar och ideella föreningar, registrerade trossamfund, samfällighetsföreningar och vilt- eller fiskevårdsföreningar skall alltid ingå. Dagens gränsvärde är 30 prisbasbelopp, för stiftelser gäller tio prisbasbelopp. Den löpande bokföringen skall avslutas med en årsredovisning eller ett årsbokslut för samtliga bokföringsskyldiga. Detta inkluderar även ett krav på upprättande av öppningsbalansräkning vid bokföringsskyldighetens inträde. En förenklad form av årsbokslut godtas av företag som har en nettoomsättning som normalt understiger tre miljoner kronor och inte är skyldiga att upprätta en årsredovisning. Regler om brukligt språk, form och valuta för årsbokslutet skall återges i bokföringslagen. Skall ett företag enligt bokföringslagen upprätta årsredovisning, och företaget är enskild näringsidkare,

²³ Proposition 2005:06, Förenklade redovisningsregler, s. 116

ideell förening, registrerade trossamfund eller bolagsman i enkelt bolag, skall bolaget registreras i handelsregistret.²⁴

Förslaget innebär även att de företag som har en nettoomsättning som normalt understiger tre miljoner kronor skall få använda sig av kontantmetoden.²⁵ Kontantmetoden innebär att en gemensam verifikation får upprättas då enskilda verifikationer inte kan upprättas utan svårighet, exempelvis då kundkretsen i huvudsak är anonym, då kunderna köper för enskilt bruk och inte är i behov av en verifikation för egen bokföring eller när affärshändelserna i regel avser mindre belopp.²⁶ Till dessa företag skall även företag med ett mindre antal handlingar och fakturor i verksamheten inkluderas om fordringar och skulder inte uppgår till avsevärda belopp.²⁷

Små och stora företag

I dagens regelverk delas små och stora företag upp efter 10/24-metoden. Enligt följande förutsättningar anses ett företag vara stort;

1. Antalet anställda i verksamheten under de senaste två räkenskapsåren i medeltal har uppgått till mer än tio *eller*
2. nettovärdet av tillgångarna i verksamheten enligt en balansräkning för räkenskapsåret uppgår till mer än 24 miljoner kronor.²⁸

De nya gränsvärdena föreslås bli utformade på liknande sätt som EG:s redovisningsdirektiv genom den så kallade 50/25/50-metoden. Om ett företag uppfyller minst två av följande tre villkor skall det anses som ett större företag;

1. Medelantalet anställda i företaget har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren överstigit 50.
2. Värdet av företagets tillgångar enligt balansräkningarna (balansomslutningen) för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren har överstigit 25 miljoner kronor.
3. Nettoomsättningen i företaget enligt resultaträkningarna för vart och ett av båda de två senaste räkenskapsåren har överstigit 50 miljoner kronor.²⁹

Gränsvärdet på balansomslutningen är i stort sett oförändrad från 24 till 25 miljoner kronor, medan det sker en väsentlig ökning på gränsvärdet på antal anställda från 10 till 50. Utöver detta tillkommer ett gränsvärde på

²⁴ Proposition 2005:06, Förenklade redovisningsregler, s. 116

²⁵ Ibid

²⁶ FAR del 1 2005, BFN R2 Gemensam verifikation, s. 457

²⁷ Proposition 2005:06, Förenklade redovisningsregler, s. 116

²⁸ FAR del 1 2005, Bokföringslagen, 6 kap 1§ 6p, s. 268

²⁹ Proposition 2005:06, Förenklade redovisningsregler, s. 116

nettoomsättningen vilket därmed inkluderar resultaträkningen i beaktandet av gränsvärde. Dessutom är det nya kravet att två av tre punkter uppfylls jämfört med endast en punkt enligt gällande regelverk.

Berörda företag

Företag som inte anses som stora företag enligt gränsvärdena ovan räknas till kategorin mindre bolag. Gränsvärdena gäller även för koncerner, men noterade företag är alltid att anse som större företag. Vad gäller upprättandet av delårsrapporter innefattar detta endast noterade företag medan bedömningen om huruvida ett företag eller en koncern skall upprätta årsredovisning bestäms efter gränsvärdena.³⁰

Gränsvärdenas betydelse skall även visas vid eventuell tillämpning av årsredovisningslagens bestämmelser om kravet på finansieringsanalys, jämförelsetal i årsredovisningen, förkortad resultaträkning, värdering av varulagrets anskaffningsvärde, upplysningar om skatter, koncernredovisning m fl. Även bestämmelserna om specifikation av interimsposter, större avsättningar, extraordinära poster samt nettoomsättningens fördelning på verksamhetsområden och geografiska marknader påverkas av gränsvärdena.³¹

Krav på kvalificerad revisor och registrering

Även när det gäller krav på auktoriserad revisor eller godkänd revisor som avlagt revisorsexamen är det gränsvärdena inom redovisningsområdet som skall vara avgörande enligt förslaget. Följande företagsformer, som enligt gränsvärdena räknas som ett *större* företag, skall ha en auktoriserad revisor eller godkänd revisor som avlagt revisorsexamen;

- Enskilda näringsidkare och juridiska personer.
- Enskilda näringsidkare och juridiska personer som är moderföretag i en koncern som enligt definitionen räknas som en större koncern.
- Bostadsrättsföreningar, kooperativa hyresrättsföreningar och sambruksföreningar enligt samma förutsättningar som ekonomiska föreningar.³²

Följande företagsformer, som enligt gränsvärdena räknas som ett *mindre* företag, skall ha en auktoriserad revisor eller godkänd revisor som avlagt revisorsexamen;

- Aktiebolag där en eller flera juridiska personer är delägare.
- Handelsbolag där en eller flera juridiska personer är delägare.

³⁰ Proposition 2005:06, Förenklade redovisningsregler, s. 116

³¹ Ibid

³² Ibid

- Stiftelser som är bokföringsskyldiga (undantag för vissa familjestiftelser).³³

Vad gäller företag som enligt de föreslagna lagreglerna eller länsstyrelsens beslut skall ha en auktoriserad revisor eller godkänd revisor som avlagt revisorsexamen, skall revisorn registreras i det register där företaget är registrerat.³⁴

Ikraftträdande

Det nya regelverket skall enligt förslaget träda i kraft den 1 januari 2007. Innebär de nya gränsvärdena att en godkänd revisor inte längre får vara ensam revisor i företaget, skall dock revisorn kunna behålla revisionsuppdraget under en övergångsperiod. Vad gäller aktiebolag skall resterande del av mandatperioden gälla som övergångsperiod medan övriga företag har två år som övergångsperiod.³⁵

3.2 Svensk utredning om revisionslagstiftningen

Den 7 september 2006 beslutades vid ett regeringssammanträde att kommittédirektiv 2006:96³⁶ skall godtas. Regeringen beslutade att ”en särskild utredare, biträdd av en referensgrupp med företrädare för riksdagspartierna, skall lämna förslag till hur Europaparlamentets och rådets direktiv om den lagstadgade revisionen i EU skall genomföras i svensk rätt.”³⁷ Utredaren skall senast den 10 september 2008 presentera ett delbetänkande med de lagändringsförslag som krävs för att uppfylla EG-direktivet. Det är i grunden fyra anpassningar i svensk lagstiftning som skall bearbetas och lämnas förslag om;

- Kravet på revisionsutskott i företag av allmänt intresse,
- Revisorns oberoende i förhållande till revisionskunden,
- Införandet av en enhetlig revisionsstandard för hela EU, och
- Samverkan mellan Revisorsnämnden och tillsynsorgan i andra medlemsstater.³⁸

Dessutom skall utredaren ”...utvärdera behovet av revision av små företag. Han eller hon skall särskilt analysera vilka konsekvenser en eventuell förändring av

³³ Proposition 2005:06, Förenklade redovisningsregler, s. 116

³⁴ Ibid

³⁵ Ibid

³⁶ Justitiedepartementet, Kommittédirektiv 2006:96, ”Revisorer och revision; genomförande av EG-direktiv mm.”

³⁷ Ibid

³⁸ Ibid

reglerna om revisionsplikt kan få för det allmänna, för näringslivet och för andra intressenter.”³⁹

Revision av små företag

Regler om vilka företag som skall revideras finns inte i EG:s åttonde bolagsdirektiv utan finns att finna i det fjärde och sjunde bolagsrättsliga direktivet. Direktivet tillåter medlemsstaterna att i viss mån begränsa revisionsplikten för små och medelstora företag. Kommittédirektiv 2006:96 diskuterar den svenska debatten om revisionens omfattning där inskränkningar på revisionsplikten ses som ett sätt att minska kostnaderna för de små aktiebolagen. Vidare upplyses om prop. 1997/98:99 som behandlade samma ämne och där skälen för revision underströks; ”bl.a. med hänsyn till det allmännas intresse av en ändamålsenlig kontroll av att bolagets affärer sköts på ett lagenligt och korrekt sätt. Enligt propositionen är bolagens kostnader för revisionen inte något tillräckligt skäl för att undanta bolagen från reglerna om revision. Följaktligen bygger även den nya aktiebolagslagen på att bolaget granskas av en revisor.”⁴⁰

I dag är det i princip de internationella revisionsstandarderna ISA som tillämpas i Sverige genom Revisionsstandard (RS). Utvecklingen går mot ett mer komplicerat regelverk där hänsyn sällan tas till de små bolagens revision. Detta är en av anledningarna till att direktiv 2006:96 godtogs. Kommittédirektivet poängterar dock att ”...det finns i och för sig inte anledning att i detta sammanhang anta annat än att revisionen har ett värde för skattekontrollen och bekämpandet av den ekonomiska brottsligheten.”⁴¹ En heltäckande analys av denna frågeställning har dock inte tagits fram och utredaren skall därför;

”

- Analysera revisionens betydelse för skattekontrollen och bekämpandet av den ekonomiska brottsligheten,
- Övervägas om det bör göras några ändringar i det regelverk som styr revisionen av de små företagen, t.ex. så att revisionen för vissa företag görs frivillig eller mindre omfattande och ta ställning till vilka företag som i så fall skall omfattas av förändringen,
- Överväga om en eventuell inskränkning av revisionsplikten för vissa företag bör kombineras med någon annan form av lagstadgad granskning som tar till vara det allmännas intressen, eller om andra åtgärder för att ta till vara dessa intressen bör vidtas,

³⁹ Justitiedepartementet, Kommittédirektiv 2006:96, ”Revisorer och revision; genomförande av EG-direktiv mm.”

⁴⁰ Ibid

⁴¹ Ibid

- Ta ställning till om en sådan inskränkning bör kombineras med andra åtgärder som förebygger att företag som väljer att inte underkasta sig revision bryter mot t.ex. redovisningslagstiftningen,
- Särskilt uppmärksamma situationen i Danmark och Finland samt de erfarenheter som har vunnits av den nya danska lagstiftningen på området,
- Utarbeta nödvändiga författningsförslag, och
- Allsidigt belysa konsekvenserna av eventuella författningsförslag, särskilt i fråga om hur skattekontrollen och brottsbekämpningen påverkas.

Förslagen skall vara utformade så att företagens administrativa börda minskas så långt det är möjligt, utan att andra viktiga intressen eftersätts och utan att de leder till att skyddet för ägandeminoritet försämras.⁴²

Utredarens förslag skall vara utformat så att skattekontrollen inte försämras. Föreslås en inskränkning på revisionsplikten för vissa företag, skall övervägande ske om detta skall vara undantag från en utnämnd huvudregel om revisionsplikt.⁴³

3.3 EG-rättens regler om revision

Frågan om revisionsplikten i mindre bolag är inte enbart av nationellt intresse utan påverkas i hög grad av vårt samarbete inom EU.⁴⁴ EU har utfärdat ett flertal bolagsrättsliga direktiv varav några berör området redovisning och revision. Nedan följer en kort beskrivning av de direktiv som är av störst vikt för vår frågeställning.

Enligt artikel 51.1 i EG:s fjärde bolagsrättsliga direktiv skall en eller flera revisorer granska ett bolags årsbokslut och förvaltningsberättelse. Det finns dock viss möjlighet enligt artikel 51.2 för respektive medlemsnation att befria mindre bolag från revisionsplikt. EU:s syfte med direktivet är att harmonisera medlemsländernas redovisnings- och revisionsregler.⁴⁵

EG:s sjunde bolagsrättsliga direktiv, även kallat koncernredovisningsdirektivet, anger i vilka fall koncernredovisning skall upprättas. Direktivet innehåller även

⁴² Justitiedepartementet, Kommittédirektiv 2006:96, ”Revisorer och revision; genomförande av EG-direktiv mm.”

⁴³ Ibid

⁴⁴ Halling, Pernilla (2005) ”Det har saknats en genomgripande diskussion om revisionsplikten...”, *Balans* nr 4 2005, s. 24-25

⁴⁵ Moberg, Krister (2003) *Bolagsrevisorn*, s. 44

bestämmelser om vilka redovisningsmetoder som skall användas, koncernförvaltningsberättelse, revision och offentliggörande.⁴⁶

Under år 2006 trädde EG:s nya åttonde bolagsrättsliga direktiv i kraft. Direktivet syftar till en långtgående harmonisering av medlemsländernas bestämmelser om lagstadgad revision och skall vara infört i den nationella lagstiftningen senast under våren år 2008.⁴⁷ Direktivet omfattar bland annat bestämmelser om utbildnings- och kvalifikationskrav för revisorer, registrering och ägande av revisionsbyråer, kvalitetskontroll, revisorers oberoende samt andra yrkesetiska regler. Det finns trots direktivet fortfarande ett ganska stort utrymme för nationella särdrag.⁴⁸ Om det inte framgår något annat av direktivtexten kan en medlemsstat välja att införa strängare bestämmelser.⁴⁹

3.4 Övriga EU-länder

Harmonisering av alla EU-länder är en stor anledning till dagens omfattande debatt kring revisionspliktens vara eller inte vara. Av alla medlemsländer fram till utvidgningen år 2004 är det nu bara de nordiska länderna, Danmark borträknat, som har valt att ha revisionsplikten kvar för små aktiebolag.⁵⁰ Danmark beslutade i mars år 2006 att avskaffa revisionsplikten för mindre bolag fr.o.m. 1 januari 2006.

EG-rätten lämnar det öppet för varje medlemsland att själv besluta om revisionsplikten för mindre bolag ska vara kvar eller ej. För att få räknas som ett mindre bolag enligt EG-rättens direktiv får inte två av följande tre gränsvärden överskidas;

- 50 anställda,
- omsättning på 7,3 miljoner euro,
- balansomslutning på 3,65 miljoner euro.⁵¹

⁴⁶ www.juridicum.su.se

⁴⁷ Larsson, Lars-Gunnar (2005) "Det nya åttonde bolagsdirektivet: några noteringar", *Balans* nr 12 2005, s. 16

⁴⁸ Diamant, Adam, Holm, Anders och Strömberg, Peter (2006) "Revisorsnämnden och åttonde direktivet", *Balans* nr 1 2006, s. 22

⁴⁹ Larsson, Lars-Gunnar (2005) "Det nya åttonde bolagsdirektivet: några noteringar", *Balans* nr 12 2005, s. 16

⁵⁰ Halling, Pernilla (2005) "Sällan revision av små företag i EU-länderna", *Balans* nr 3 2005, s. 16

⁵¹ *Ibid*

Vissa länder har valt att följa EG-rättens maximala gränsvärden medan andra länder har valt att sänka denna gräns.⁵²

England

England valde att avskaffa revisionsplikten för de minsta bolagen år 1993. Därefter har gränsvärdet för vad som räknas som små bolag höjts tre gånger och idag använder de EG-rättens maximala gränsvärden. Detta innebär att ca 900 000 engelska bolag är undantagna från revisionsplikt.

England grundar sitt avskaffande av revisionsplikten på en uttalad regleringsfilosofi som de har. Regleringsfilosofin innebär att om inte nyttan av en tvingande regel kan visas överstiga de kostnader som regeln medför, ska regeln avskaffas. Denna nytta ska helst kunnas bevisas empiriskt och England kom fram till att det faktiskt inte finns några bevis på att de positiva effekterna överstiger kostnaden av revisionsplikten.⁵³

Kostnaden för revision av ett mindre aktiebolag i England beräknas vara 1000 pund, d.v.s. ca 13 750 SEK och 1000 pund för hanteringskostnader såsom planering och dokumentation. Omkring 60-70 % av de bolag som har undantagits från revisionsplikten har valt att avstå helt från revision och många av dessa uppskattas vara mikroföretagen. Nämnas bör också att revisorers åsikter om revisionspliktens slopande även i England går helt isär. Skatteverket och bankerna i England är dock övervägande helt emot sloandet.⁵⁴

Danmark

I mars år 2006 sade Danmark ja till ett slopande av revisionsplikten för de minsta bolagen. Detta betyder att av de 130 000 aktiebolag som finns i Danmark behöver 70 000 inte längre bli reviderade. Många, däribland ”Foreningen af Statsautoriserede Revisorer”, är emot beslutet och anser att kostnaden av revisionen i det stora hela är liten i förhållande till den samhällsnytta som den faktiskt gör.⁵⁵

Precis som nu sker i Sverige har Danmark under många år diskuterat frågan om en slopad revisionsplikt för de mindre aktiebolagen. Diskussionerna och argumenten har varit övertygande från både ja- och nejsidan men till slut tog den danska regeringen beslutet att följa lättnadsreglerna i EG:s åttonde bolagsdirektiv och satte in gränsvärde för när ett bolag är revisionspliktigt. Från och med den 1

⁵² Halling, Pernilla (2005) ”Sällan revision av små företag i EU-länderna”, *Balans* nr 3 2005, s. 16

⁵³ Thorell, Per och Norberg, Claes ”Går det att försvara revisionsplikten?”, *Balans* nr 3 2005, s. 21-22

⁵⁴ Ibid

⁵⁵ Ehlin, Åsa (2006) ”Danmark har avskaffat revisionsplikten för små företag”, *Balans* nr 4 2006, s. 11

januari 2006 är mindre aktiebolag undantagna från den lagstadgade revisionen. Ändringar i årsredovisningslagen träder formellt ikraft den 1 april 2006.⁵⁶

Gränsvärdena innefattar balansomslutningen, nettoomsättningen och antalet anställda. Ett bolag kan avsäga sig revision om det inte överskrider två av följande punkter på två av varandra efterföljande räkenskapsår;

(Belopp i DKK)

- En balansomslutning på 1,5 mkr .
- En nettoomsättning på 3 mkr.
- Ett genomsnittligt antal heltidsanställda på 12 personer.⁵⁷

Undantagsmöjligheten gäller för samtliga verksamheter som omfattas av Åresredovisningslagen med undantag för verksamheter som besitter kapitalandelar i dotterverksamheter. Möjligheten kan även fråntas vid överträdelse av aktiebolagslagen, bokföringslagen, årsredovisningslagen eller skatt- och avgiftslagen. Överträdelsen medför böter eller åtal.⁵⁸ Ett bolag kan inte heller välja bort revision under sitt första räkenskapsår om bolaget under kommande år förväntas överstiga gränsvärdena.⁵⁹

Tillämpning av undantagsreglerna förutsätter att aktieägarna tar beslutet vid ordinarie årsstämma att välja bort revisionen. Beslutet måste tas vid årsstämman året innan bolaget väljer att avsäga sig revisionen. Beslut för att välja bort revision för år 2007 måste därför tas vid årsstämman 2006. Bortvalet kräver att en enkel majoritet godtager förslaget. Beslut om bortval av revision står fast till dess att årsstämman med enkel majoritet beslutar att revision skall återinföras. Vidare kräver årsredovisningslagen att bolaget tar beslut om revision då de förutser att bolaget inte kommer att understiga gränsvärdena under kommande räkenskapsår.⁶⁰

Bolaget måste även i fortsättningen utarbeta och redovisa en rättvisande årsredovisning. I samband med styrelsepåteckningen skall bolaget redogöra om att det uppfyller kraven för att kunna välja bort revision, samt en upplysning om att de har valt att avstå från revision.⁶¹

⁵⁶ Ernst & Young, Danmark, *Internt notat*

⁵⁷ Ibid

⁵⁸ Ibid

⁵⁹ Ibid

⁶⁰ Ibid

⁶¹ Ibid

Den nyinförda revisionslagstiftningen och dess gränsvärde kommer att utvärderas år 2009/2010. Beslut kommer därefter att tas om huruvida gränsvärdena skall höjas.⁶²

Finland

Även i Finland är nu debatten om ett eventuellt slopande av revisionsplikten i full gång. Alla bolag måste i dagens läge bli reviderade men i de mindre bolagen räcker det att en lekmannarevisor genomför revisionen. Den stora debatten är därför om detta system ska behållas eller om revisionsplikten istället helt ska avskaffas för dessa bolag.⁶³

En tillsatt arbetsgrupp lade 2003 fram en rapport om att de minsta bolagen skulle undantas från revisionsplikt och att de större aktiebolagen enbart skulle bli reviderade av yrkesrevisorer. Lekmannarevisorer skulle därmed försvinna. Gränsvärdena skulle sättas till 200 000 euro i balansomslutning, 300 000 euro i omsättning och 10 anställda. Yrkesrevisorerna är emot detta förslag och anser istället att alla bolag, oavsett storlek, ska bli reviderade av en yrkesrevisor. Debatten lär med andra ord fortsätta.⁶⁴

Tyskland

Tyskland avskaffade sin revisionsplikt för de små bolagen år 1984. Detta innebär att omkring 400 000 utav Tysklands aktiebolag inte blir reviderade, vilket utgör drygt 50 % av alla Tysklands företag.⁶⁵

Irland

Irland valde att slopa revisionsplikten år 2000 eftersom de ansåg att kostnaderna för företagen var alldeles för höga i relation till nyttan de fick ut av revisionen. Gränsvärdet sattes till en början relativt lågt med bl.a. en omsättning på maximalt 317 000 euro. Ganska få företag innefattades därmed av undantaget och därför valde Irland att höja gränsvärdet år 2003. Det nya gränsvärdet blev en omsättning på maximalt 1,5 miljoner euro och detta var företagarorganisationerna nöjda med.⁶⁶

⁶² Ernst & Young, Danmark, *Internt notat*

⁶³ Halling, Pernilla (2005) "Debatten går het i Norden", *Balans* nr 3 2005, s. 17

⁶⁴ Ibid

⁶⁵ Halling, Pernilla (2005) "Sällan revision av små företag i EU-länderna" *Balans* nr 3 2005, s. 16

⁶⁶ Ibid

3.5 Ekonomisk brottslighet

Revisionsplikt i samtliga aktiebolag infördes år 1983 i syfte att motverka ekonomisk brottslighet, vilket var särskilt vanligt i små bolag med litet aktiekapital som bildats för att ägaren skulle slippa undan personligt betalningsansvar och kunna påvisa en seriös fasad utåt.⁶⁷ I den debatt angående revisionsplikten som förs i dagsläget framförs den ekonomiska brottsligheten som ett argument för att behålla revisionsplikten för små bolag. Oavsett om det handlar om anställda som exempelvis förskingrar pengar eller utomstående som utsätter företaget för ekonomisk brottslighet så ökar sannolikheten för att det upptäcks genom revisorns insatser.

En internationell undersökning som har gjorts av Öhrlings PricewaterhouseCoopers i samarbete med Martin Luther Universität i Halle-Wittenberg visar att den ekonomiska brottsligheten har ökat på senare ar. Cirka 35 % av de svenska företagen som deltog i studien uppger att de under de senaste två åren har utsatts för någon typ av ekonomisk brottslighet, exempelvis bluffakturor. Detta är en ökning med fyra procentenheter jämfört med ar 2003. Internationellt sett har ökningen varit något större. I Västeuropa har cirka 42 % drabbats av ekonomisk brottslighet, vilket är en ökning med åtta procentenheter. Studien visar att stora företag drabbas av ekonomisk brottslighet i större utsträckning än mindre företag. Detta förklarar till viss del att andelen drabbade företag i Sverige ar lägre än i övriga Västeuropa eftersom de svenska företag som ingår i studien i genomsnitt ar mindre än övriga företag.⁶⁸

3.6 Agentteorin

Under 1970-talet var uppmärksamheten stor kring redovisningens politiska natur. Ur detta växte agentteorin fram som är en ekonomisk teori med syfte att beskriva verkligheten, inte påverka den. Fokus i teorin ligger på relationen mellan olika aktörer på redovisningsområdet. Principalen, d.v.s. uppdragsgivaren, kan exempelvis vara aktieägarna i ett bolag och agenten kan vara den redovisningsskyldige företagsledningen.⁶⁹ Principalen vill ha ett bidrag från agenten, t.ex. god avkastning på sina aktier, och agenten vill belönas för sitt bidrag, t.ex. i form av högre lön eller bonus.⁷⁰ Utgångspunkten är att aktörerna är rationella och nyttomaximerande, vilket är ett vanligt antagande inom ekonomisk

⁶⁷ Ehlin, åsa (2005) ”Revision i små företag”, *Balans* nr 3 2005, s. 20

⁶⁸ Ehlin, åsa (2006) ”Företagen rapporterar allt fler ekonomiska brott”, *Balans* nr 1 2006, s. 11

⁶⁹ Artsberg, Kristina (2003) *Redovisningsteori – policy och praxis*, s. 84-85

⁷⁰ Bruzelius, Lars H. och Skärvad, Per-Hugo (2004) *Integrerad Organisationslära*, s. 79

teori. Ofta kan här uppstå en konflikt mellan aktörerna där agenten försöker öka sin nytta på bekostnad av principalens. För att aktieägarna skall kunna kontrollera företagsledningens arbete och säkerställa att de har aktieägarnas bästa för ögonen anlitas en revisor. Detta kommer att fortgå så länge den ekonomiska nyttan bedöms överstiga kostnaden för revisionsarvodet.⁷¹

Ett problem i små och medelstora företag som visar sig tydligast i bolag med en ägare är att ägaren, bolagsledningen och styrelsen ofta är samma person. Detta innebär att den som skall granskas såväl utser revisorn som betalar för revisionen. Ur ett agentteoriperspektiv har ägaren i ett sådant fall inget behov av revision. Han behöver inte övervaka sig själv som företagsledare och behöver därmed inte en oberoende granskare. Revisionen görs enbart i andra aktörers intresse såsom borgenärer, Skatteverket m.fl.⁷²

Ett av de tyngre argumenten för ett slopande av revisionsplikten är att kostnaden för revisionen är alltför betungande för företagaren. Man menar att det inte är rimligt att företagaren själv ska stå för den kostnaden när det egentligen inte är han som är principal och efterfrågar revisionen, utan snarare andra intressenter såsom exempelvis banker och Skatteverket.

Revisorn kan dock i många fall genom sin granskning bidra till en effektivisering av verksamheten på olika sätt och därmed spara pengar åt bolaget. I det avseendet kan man säga att ägaren ändå har nytta av revisionen, även om han inte behöver en oberoende granskare för att övervaka sig själv som bolagsledare. Principal-agentförhållandet mellan ägaren i ett mindre ägarlett bolag och revisorn är således detsamma som för större bolag. Dock skiljer sig syftet med uppdraget åt.

I kontexten av denna studie konstaterar vi att det finns flera principal-agentförhållanden som kan vara intressanta att nämna. Med bolagsstämman som principal finns flera agenter. Styrelsen har till uppgift att driva verksamheten på ett för aktieägarna nyttomaximerande sätt. Även revisorn kan här vara agent då han har i uppdrag att kontrollera hur styrelsen sköter sig.

Vidare kan VD ses som principal och medarbetarna som agenter då VD ger dem i uppdrag att generera så mycket pengar som möjligt till bolaget. Då styrelsen har i uppdrag att utforma en arbetsordning för VD kan även styrelsen ses som principal i förhållande till revisorn som agent. I revisorns uppgifter ingår att granska styrelsens och VD:s förvaltning av bolaget. Styrelsen kan därmed anses ge i uppdrag åt revisorn att kontrollera att VD följer den utarbetade arbetsordningen.

⁷¹ Artsberg, Kristina (2003) *Redovisningsteori – policy och praxis*, s. 84-85

⁷² Halling, Pernilla (2005) "Revision i små företag", *Balans* nr 3 2005, s. 20

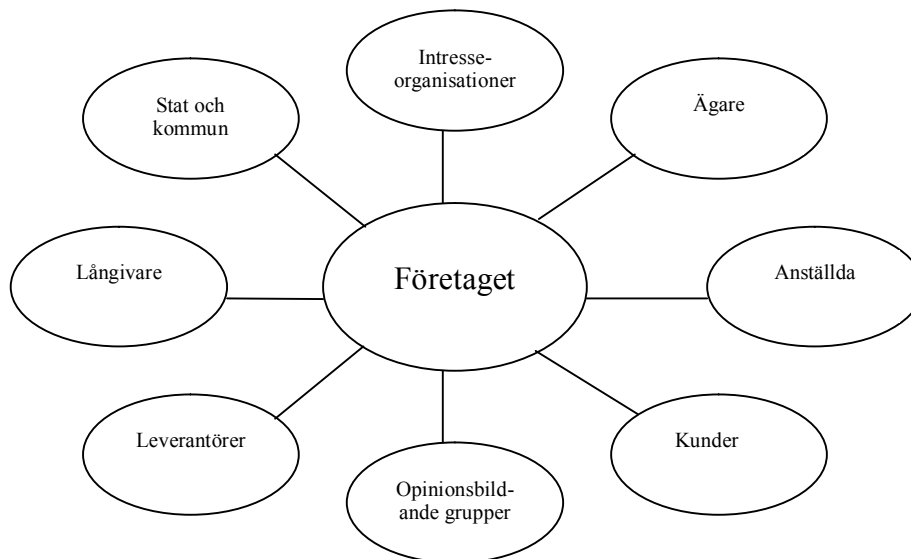
På en högre nivå kan staten ses som principal och Skatteverket som agent. Staten ger i uppdrag till Skatteverket att kontrollera att de får in sina skatteintäkter. Även revisorn kan ses som agent till staten eftersom staten har lagstadgat att revision skall utföras, bl.a. i syfte att minska den ekonomiska brottsligheten.

Som framgår ovan är det i dagsläget inte helt klart vem som är principal när det gäller uppdraget att utföra revision. Att revisorn är agent råder det inga tveksamheter om. Ägaren som ofta ses som principal anser sig i många fall inte ha någon egentlig nytta av revisionen enligt ovan. I dagsläget blir det därmed staten som är den mest framträdande principalen. Utifrån vår problemformulering är det intressant att se hur principal-agentförhållandet förändras vid ett eventuellt slopande av revisionsplikten. Staten skulle inte längre kunna ses som principal eftersom det lagstadgade kravet på revision tas bort. I stället vältras principalrollen över på andra intressenter såsom exempelvis banker och leverantörer. Eftersom revisionen blir frivillig träder även ägaren fram som principal i de fall han väljer att ha revision ändå. En företagare som frivilligt väljer revision vill förmodligen ha den kvalitetsstämpel som revisionen innebär för att göra det enklare att exempelvis få lån eller nya leverantörer. Det är också troligt att företagaren vill komma åt den kunskap som revisorn besitter, som kan bidra till effektivisering av verksamheten och därmed sparade pengar för företagaren. Revisionen kan i det här avseendet ses som en optimal och kostnadseffektiv kontroll som ägaren ser nyttan med. Revisionen blir därmed mer efterfrågestyrd.

3.7 Intressentmodellen

Ett företag har ett flertal intressenter som det i något avseende har en utbytesrelation med, t.ex. kunder, leverantörer, långivare, ägare samt stat och kommun. Företaget är beroende av att intressenterna är villiga att medverka i företagets verksamhet och intressenterna är i sin tur mer eller mindre beroende av företaget för att få sina behov tillfredsställda. Företaget och intressenterna befinner sig således i ett beroendeförhållande till varandra.⁷³

⁷³ Bruzelius, Lars H. och Skärvad, Per-Hugo (2004) *Integrerad Organisationslära*, s. 73-77

Figur 2 Bruzelius, Lars H. och Skärvad, Per-Hugo (2004) *Integrerad Organisationslära*, s. 74

De olika intressenternas krav på företaget skiljer sig åt i många avseenden och är inte alltid förenliga. För att lösa detta måste företaget på kort sikt försöka få intressenterna att jämka sina krav så att verksamheten kan bedrivas utan störningar. På längre sikt är det viktigt att företaget ökar sin belöningsförmåga för att på så sätt få större utrymme för ökade belöningar till alla intressenter.⁷⁴

Ägarna bidrar till verksamheten genom att satsa kapital i företaget och löper därmed risk att förlora detta. De ställer således krav på att kapitalet förvaltas väl och ser gärna att företaget går med vinst och ger rimlig avkastning på det investerade kapitalet.⁷⁵

Kunderna är en grundförutsättning för att företaget ska existera. De bidrar till verksamheten genom att köpa och betala för de varor och tjänster som företaget erbjuder. Kunderna i sin tur kräver bra varor och tjänster, bra priser, leveranssäkerhet etc.⁷⁶ Det är inte ovanligt att kunder innan de handlar av en leverantör använder årsredovisningen för att kontrollera att företaget har den ekonomi som krävs för att kunna leverera och att företaget kommer att finnas kvar en längre tid framöver.

⁷⁴ Bruzelius, Lars H. och Skärvad, Per-Hugo (2004) *Integrerad Organisationslära*, s. 73-77

⁷⁵ Ibid, s. 74

⁷⁶ Ibid s. 75

Leverantörerna bidrar till verksamheten genom att förse företaget med varor och tjänster. De ställer krav på stabilitet och god betalningsförmåga,⁷⁷ vilket de ofta använder årsredovisningen för att bedöma.

I fortgående affärsrelationer till kunder och leverantörer används dock sällan bokslutet som grund för huruvida man ska sälja till eller köpa av ett företag. Här grundar sig beslutet snarare på tidigare erfarenheter från kunden/leverantören. Hur ser det ut i kundreskontran, finns det gamla obetalda kundfordringar på den aktuella kunden? Har leverantören skött sina leveranser tidigare?

Långivarna bidrar tillsammans med ägarna till att företaget får det kapital som behövs för att driva verksamheten. De vill som kompensation för detta erhålla ränta på det insatta kapitalet och amorteringar som erläggs på föreskriven tid. De ställer, precis som leverantörerna, krav på stabilitet och god betalningsförmåga⁷⁸ och använder ofta årsredovisningen för att bedöma detta.

Stat och kommun bidrar till företagets verksamhet genom samhällsservice av olika slag. De ställer i gengäld för detta bland annat krav på att företaget erlägger skatt för sina vinster,⁷⁹ vilket kontrolleras genom Skatteverkets granskning av företagets deklaration och årsredovisning.

Ett slopande av revisionsplikten skulle mot bakgrund av detta innebära att flera av företagets intressentgrupper påverkades. Informationen i årsredovisningen och revisionsberättelsen ligger i dagsläget till grund för flera intressenters beslut om huruvida de ska medverka i företagets verksamhet eller inte. Revisionen står för ett slags kvalitetsstämpel som intressenterna förlitar sig på. Om revisionsplikten för de mindre bolagen försvinner måste intressenterna finna andra vägar för att skaffa sig tillräcklig information att grunda sina beslut på.

3.8 Tidigare studier

För att få ett bredare perspektiv på ämnet har vi granskat ett par andra studier som behandlar liknande frågeställningar som denna uppsats och nedan sammanfattat resultatet av dessa.

En studie behandlar revisionsplikten i mikroföretag med syfte att utröna revisorns uppfattning om lagstadgad revision i mikroföretag och möjliga konsekvenser vid en slopad revisionsplikt.

⁷⁷ Bruzelius, Lars H. och Skärvad, Per-Hugo (2004) *Integrerad Organisationslära*, s. 75

⁷⁸ Ibid s. 75

⁷⁹ Ibid s. 75-76

Studien visar att revisorns närvaro i mikroföretagen har en preventiv effekt mot ekonomisk brottslighet och bidrar till att den ekonomiska information som företaget avger blir pålitlig. Detta innebär att både Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten har stor nytta av en fortsatt revisionsplikt. Revisorn bidrar också till högre företagsekonomisk kompetens till företagen och fungerar som förmedlare av kunskap om nya regelverk etc. En annan fördel med fortsatt revisionsplikt är att bolagsstämman har ett bättre beslutsunderlag och därmed lättare att ta ställning till huruvida ansvarsfrihet för styrelseledamöterna ska beviljas eller inte.⁸⁰

En nackdel med revisionsplikten som identifierades i studien är att kostnaden ofta är betungande för mikroföretagen och att kostnaderna med all sannolikhet kommer att öka i takt med att regelverket blir allt mer komplicerat för aktiebolag. De aktiebolag som anser att kostnaden för revisionen är alltför stor kan dock i dagsläget välja att driva sin verksamhet i en annan bolagsform och därmed undgå kostnaden.⁸¹

I studien konstaterar man att den kvalitetsstämpel som ett reviderat årsbokslut innebär, i dagsläget inte kan ersättas av något annat. Följden vid ett slopande av revisionsplikten kan bli att intressenterna ändå kräver någon form av externt granskningsintyg. Författarna menar att de efterfrågade intygen skulle kunna anpassas efter den situation som företaget befinner sig i och att revisorns uppgift därmed skiljer sig från traditionell revision.⁸²

I studien framkom att de flesta av undersökningens respondenter är för ett slopande av revisionsplikten. De större revisionsbolagen rustar sig inför ett eventuellt slopande genom att utveckla sin verksamhet inom redovisningsområdet. De mindre revisionsföretagen saknar ofta den typen av verksamhet och skulle därmed, med stor sannolikhet, drabbas hårdare av en slopad revisionsplikt.⁸³

En annan studie som vi tagit del av behandlar slopandet av revisionsplikten i små aktiebolag med syfte att undersöka möjliga effekter samt tre intressentgruppers inställningar i frågan. De tre intressentgrupperna är banker och finansbolag, Skatteverket samt revisorer.

⁸⁰ Cadjo, D., Markowski, B. och Markowski V. (2005) *Revisionsplikt i mikroföretag*, s. 58-60

⁸¹ Ibid

⁸² Ibid

⁸³ Ibid

Författarna menar att revisionsplikten största fördel är att den medför ett förtroende för företagens årsbokslut. Både banker och finansbolag samt Skatteverket har nytta av revisionen.⁸⁴

En övervägande del av de tillfrågade respondenterna i undersökningen är huvudsakligen negativa till ett avskaffande av revisionsplikten. Framförallt är det respondenter från banker och finansbolag som ställer sig negativa till ett slopande.⁸⁵

Respondenterna från Skatteverket är alla eniga om revisionens betydelse för företagets kvalitet på bokföringen, men åsikterna går isär om huruvida denna är tillräckligt stor för att motivera kostnaden för företaget. Revisorerna menar att en förenkling behövs då dagens regler är för komplicerade för de små företagen. Alla intressentgrupper är överens om att revisionskostnaden är betydande för dessa företag.⁸⁶

Författarna har i sin studie identifierat ett antal möjliga effekter av ett slopande av revisionsplikten och presenterar följande som de mest framträdande.

Bankerna skulle förmodligen kräva att företagen trots frivilligheten lämnade reviderade årsredovisningar för att beviljas lån. Revisionskostnaden skulle därmed inte försvinna, men författarna tror att företagarna tydligare skulle se nyttan med revisionen. För de företag som väljer att inte låta revidera sin årsredovisning skulle det bli svårare att få lån. Kreditkostnaden för dessa skulle förmodligen bli högre då bankerna kanske skulle behöva anlita en extern värderingsman för att bedöma kreditvärdigheten. Det är också troligt att bankerna höjer kreditkostnaden för att gardera sig mot den ökade risk de tar.⁸⁷

En annan effekt av ett slopande av revisionsplikten är enligt författarna att revisorns roll skulle förändras till att bli av mer rådgivande karaktär. De tror också att de mindre revisionsföretagen skulle drabbas hårt då de menar att ett slopande skulle kunna leda till en ökad marknadskoncentration till de större revisionsbyråerna. Revisionen skulle bli mer efterfrågestyrd och därmed marknadskopplad.⁸⁸

⁸⁴ Granlund, Anna och Lind, Lina (2005) *Slopandet av revisionsplikten i små aktiebolag*, s. 82-85

⁸⁵ Ibid

⁸⁶ Ibid

⁸⁷ Ibid

⁸⁸ Ibid

Ytterligare en effekt är enligt studien att Skatteverket skulle få ett ökat behov av resurser. Fler felaktigheter och brott skulle annars lättare kunna slinka igenom då dessa inte längre skulle fångas upp i en revision.⁸⁹

Författarna kommer slutligen fram till att revisionen har ett stort indirekt värde för de små företagen och att frivilligheten som en slopad revisionsplikt innebär endast skulle bli en chimär. Istället menar författarna att det behövs förenklade redovisningsregler och en anpassad revisionsstandard för små aktiebolag, vilket skulle innebära en skäligare revisionskostnad.⁹⁰

⁸⁹ Granlund, Anna och Lind, Lina (2005) *Slopandet av revisionsplikten i små aktiebolag*, s. 82-85

⁹⁰ Ibid

4. Empiri

Kapitlet innehåller intervjufrågor och en sammanställning av de svar frågorna genererat. Vi har intervjuat 14 respondenter varav åtta svenska revisorer, en dansk revisor samt fem experter på Skatteverket. Intervjufrågorna är uppdelade på respondenter i ovan nämnda tre grupper. Sammanställningen redovisas i form av löpande text i detta kapitel men även som ett övergripande ark i bilaga 1.

4.1 Intervjuer – Revisionsbyråer

Följande frågor ställdes till revisorerna i intervjuerna A-H nedan:

1. Är du en auktoriserad eller godkänd revisor? Hur länge har du arbetat som revisor?
2. Vet du om att Justitiedepartementet utarbetat en promemoria där man diskuterat ett eventuellt slopande av revisionsplikten i små aktiebolag.
3. Vilken är din inställning till detta? Finns andra alternativ?
4. Kommer revisionsbyråerna få mindre uppdrag om revisionsplikten slopas?
5. Är det ofta ni upptäcker fel eller brott vid revisionsarbete?
6. Har ni ett nära samarbete med Skatteverket?
7. Har du kännedom om Skatteverkets sätt att arbeta?
8. Hur är Skatteverkets kännedom om ett företag i förhållande till din kännedom?
9. Vad tror du att Skatteverket tycker om att revisionsplikten eventuellt ska slopas?
10. Tror du att den ekonomiska brottsligheten kommer att öka om revisionsplikten slopas för små aktiebolag?

11. Vad anser du är den största fördelen med revisionsplikt?

12. Vad anser du är den största nackdelen med revisionsplikt?

Intervjuperson A

Revisor A är godkänd revisor och har arbetat med revision i nästan fyrtio år, till största delen som egen företagare men sedan ett par år tillbaka inom en större revisionsbyrå. Utöver detta är Revisor A styrelseledamot i ett större revisionsorgan.

Revisor A känner till Justitiedepartementets promemoria, men har inte läst den. Han är *emot* en slopad revisionsplikt för mindre aktiebolag. Största anledningen menar A, är det faktum att ett aktiebolag har ett begränsat ansvar och mindre seriösa företagare kan på så sätt ”köpa” sig fri från detta ansvar. Samtidigt är det viktigt att skilja på behovet av revision mellan olika verksamheter. Exempelvis finns det fler komplicerade och i viss mån mer svåridentifierade risker hos ett IT-företag jämfört med en mer ”vanlig” företagsverksamhet. En alternativ lösning vore, enligt revisor A, en förenkling av dokumentationskraven riktade mot mindre aktiebolag. RS regelverk angående dokumentationen gör ingen stor skillnad på storleken av ett aktiebolag. Revisor A förklarar vidare att arbete pågår gemensamt inom FAR och SRS mot en så kallad ”mini” RS med förenklade regelverk. Samgåendet mellan dessa föreningar kommer troligtvis att underlätta arbetet mot ett ”mini” RS. Både FAR och SRS är dock i dagsläget officiellt *för* en fortsatt revisionsplikt för mindre aktiebolag.

Sett till den internationella scenen är det i stort endast de nordiska länderna som har kvar revisionsplikt för mindre aktiebolag. Sloandet av revisionsplikten hos de mindre aktiebolagen har dock inte inneburit att revisionsbyråerna har gått på knäna. I Storbritannien har 40-45% av de mindre aktiebolagen fortfarande använt sig av revision trots att det inte längre finns ett lagstadgat krav mot dem. En anledning till detta är att redovisningen och revisionen ofta går samman hos de mindre aktiebolagen menar revisor A. Inom ett revisionsuppdrag ingår oftast löpande konsultationer och samtidigt känner företagaren att han får en kvalitetsstämpel på sin bokföring. Revisor A är också av den åsikten att en slopad revisionsplikt inte kommer att medföra mindre inkomster för revisionsbyråerna.

En slopad revisionsplikt skulle dock innebära att en stor del företagare väljer att avstå från revision. Detta i sin tur leder till en försämrad redovisningskvalitet och fel som idag upptäcks i revisionen kommer att bli förbisedda. I en revision upptäcks oftast fel av olika slag, till mestadels dock av mindre karaktär. Utan revisionsplikt kommer dessa fel inte att kunna identifieras och följdfel kommer att uppstå, menar revisor A.

Detta bör även vara av stort intresse för Skatteverket som kontinuerligt arbetar för en förenklad och mer effektiv deklarationshantering. Ju fler redovisningsmässiga fel som inte blir korrigerade i en revision desto större arbete blir det för Skatteverket att få fram korrekta siffror. Utöver Skatteverket finns det andra intressenter som är angelägna om att revisionsplikten kvarstår. Dessa består av finansiärerna som främst representeras av banker och finansinstitut. En revision innebär en kontrollstämpel på ett företag utöver finansiärernas egna kontrollinstrument. En slopad revisionsplikt kan skapa ett ökat krav på finansiärernas kontroll och därmed till ökade kostnader, menar revisor A.

Revisionsplikt ger inte enbart finansiärerna en större trygghet utan fungerar även som ett skydd för att förebygga ekonomisk brottslighet, enligt revisor A. Möjligheten att manipulera redovisningen i t.ex. kontantbranscher kommer att öka vid slopad revisionsplikt utöver de fel som upptäcks under revisionen. I dagens revisionsarbete läggs stort ansvar på revisorn, dessa krav beskriver hur stort behovet är av att ett visst kontrollorgan utför någon form av granskning på bokföringen. Den största fördelen med revisionsplikten är just att detta behov uppfylls med dagens krav, någon större nackdel kan revisor A inte påpeka.

Intervjuperson B

Revisor B har arbetat som revisor i drygt sex år varav tre som godkänd revisor på en större revisionsbyrå. Han känner till att Justitiedepartementet har utarbetat en promemoria angående ett eventuellt slopande av revisionsplikten, men har inte läst den. Revisor B är *emot* en slopad revisionsplikt men förespråkar samtidigt förenklade regler för mindre aktiebolag. Förenklade regler är en nödvändighet då RS är uppbyggd och anpassad för större bolag. Som argument för en fortsatt revisionsplikt menar revisor B att det inte kommer bli någon skillnad gällande antalet uppdrag för revisionsbyråer. På dagens marknad förekommer det en mix av redovisnings- och revisionsuppdrag bland revisionsbyråerna. Båda dessa uppdrag innefattar även konsultationer och behovet av dessa kommer inte att minska p.g.a. en slopad revisionsplikt.

Vidare så borde reglerna kring oberoende anpassas för de mindre bolagen för att kunna kostnadseffektivisera redovisnings- och revisionskostnaderna. Detta då kostnaden är ett av huvudargumenten av förespråkarna till en slopad revisionsplikt. Så länge intressenterna vet att de får en rättvisande bild av bolagen har de inget emot förenklade regler och lättnader för de mindre bolagen. Möjligtvis kan detta underlätta för en marknadsöverenskommelse med fortsatt revisionsplikt och förenklade regler men samtidigt poängterar revisor B, att en revision inte alls är dyr i förhållandet till mervärdet för kunden. Som exempel menar revisor B att han vid revisioner lokaliserat för höga försäkringspremier som gjort att bolaget redan där tjänat in revisionskostnaden.

Under en revision inträffar det i de flesta fall att fel påträffas. Det kan vara rent tekniska redovisningsfel eller slarv vid beräkningar, som dock oftast rättas till av bolagen. Brott är väldigt sällsynta. Vad bolagen måste vara medvetna om är att ett misstag i redovisningen kan leda till skattetillägg som kan bli mycket dyrare än själva revisionskostnaden. Även Skatteverket borde vara intresserade av en fortsatt revisionsplikt menar revisor B då det annars blir de själva som får rätta till eventuella småfel. Det finns inget större samarbete mellan revisionsbyråerna och Skatteverket men givetvis är Skatteverket för en fortsatt revisionsplikt antyder revisor B. Vid ett slopande hade Skatteverket blivit tvingade till att skaffa fler resurser i form av fler anställda och större kontor.

Revisor B vill sammanfatta fördelarna med en fortsatt revisionsplikt som en kvalitetssäkring till ett lågt pris. Samtidigt är det viktigt att regelverket förenklas för de mindre bolagen avslutar revisor B.

Intervjuperson C

Revisor C är ansvarig för redovisningsavdelningen på en större revisionsbyrå. Revisor C är inte en godkänd revisor men har arbetat med redovisning i drygt tolv år och fokuserar till största delen på ägarledda bolag.

C känner till den promemoria angående revisionsplikten som Justitiedepartementet har utarbetat, men har själv inte läst den. Revisor C är *för* en slopad revisionsplikt och vill påstå att revisionen endast är en liten del av arbetet med ett mindre bolag. För att utveckla sitt uttalande menar revisor C att det är redovisningsarbetet som är grunden till en ”enkel” revision. Byrån kommer inte att förlora kunder på en slopad revisionsplikt utan kommer tvärtom att få fler konsultationer i form av redovisningsuppdrag. Byrån har redan inlett en fokusering kring redovisningsuppdrag och förväntar sig att stadigt öka antalet uppdrag i denna kategori. Det är relativt ofta granskaren hittar fel vid en revision men sällan brott. Den höga andelen fel visar att byråns inriktning på redovisningskonsultationer är helt rätt, speciellt om revisionsplikten slopas för de mindre bolagen.

Revisionsbyrån har inget nära samarbete med Skatteverket men revisor C antar att de är emot en slopad revisionsplikt. Detta då Skatteverket vet att det material de tar emot i dagsläget är näst intill perfekt. Revisorn gräver sig in i de mest primära frågeställningarna vilka även är Skatteverkets intresseområde. För de mindre aktiebolagen, som är relevanta i denna diskussion, förlitar sig Skatteverket på revisorn som uppgiftslämnare. Skulle revisionsplikten slopas blir Skatteverket tvingat att tillsätta större resurser för att täcka det ökade behandlingsbehovet. Att det kommer att finnas ett behov av fler handläggare på Skatteverket är inte svårt att förutse menar revisor C.

I dagsläget upptäckts ett stort antal fel i granskningsarbetet med de mindre bolagen men det är väldigt sällan som brott begås. Vid en slopad revisionsplikt kommer inte antalet grova brott att öka i omfattning tror revisor C, men självklart kommer det finnas fler företagare som ser sin chans att komma undan mer skatt. En naturlig inställning hos många mindre företag är självfallet att försöka hålla nere skattekostnaden. Avsaknaden av en spärr i form av revisionsplikten kommer att underlätta för utbrett skattefusk menar revisor C.

Även om revisor C är för en slopad revisionsplikt ser han fördelar för framför allt bolagens intressenter i form av banker, leverantörer, ägare, Skatteverket och samhället i helhet. Självfallet kommer redovisningen att bli sämre vid slopad revisionsplikt men det bästa alternativet är att utveckla förenklade regler för mindre bolag. Det är just de komplicerade reglerna som revisor C vill ska slopas till fördel för ett enklare regelverk.

Intervjuperson D

Intervjuperson D har arbetat i fem och ett halvt år med redovisningsfrågor tillsammans med revisorerna på en större revisionsbyrå. Utöver detta föreläser D på universitet och i andra sammanhang.

D känner till Justitiedepartementets promemoria, men har själv inte läst den. D menar att det inte är alldeles lätt att ha en entydig inställning till revisionsplikten, men han är mer för att behålla den. Det som D ser som det stora problemet är att revisorn i dessa bolag inte tillåts göra något utöver att revidera. D är anhängare av att revisorn ska göra det som annars lätt hamnar på skatteombud. Vidare anser D att revisorn har en förebyggande effekt vad gäller den ekonomiska brottsligheten. Hur många bolag som skulle upphöra med revisionen om plikten slopades är svårt att säga menar D, men uppenbart skulle byråerna få färre uppdrag.

Då intervjuperson D inte själv reviderar har han svårt att uttala sig om hur ofta fel eller brott förekommer men tror att det är sällan som brott uppdagas via revisionen. Oftast förs en dialog mellan revisorn och redovisningsavdelningen tillsammans med skatteavdelningen för att komma fram till vad som är tillåtet eller inte. Skatteverket har troligtvis en begränsad insyn i ett bolag i förhållande till revisorn vilket gör Skatteverket till viss del beroende av revisorns arbete. Vid en slopad revisionsplikt kommer troligtvis fler tjänstemän behövas men D vill poängtera att Skatteverket inte formellt har tagit ställning än.

Den största fördelen med revisionsplikten enligt D, är att det sker en granskning av redovisning m.m. i alla företag som drivs som aktiebolag och som ekonomiska föreningar etc. Detta gör att fel uppdagas och kan korrigeras. En stor nackdel är

dock att alla bolag belastas med revisionsarvode, även i de fall då det inte finns mycket att revidera, vilande bolag och bolag som är nästan vilande.

Intervjuperson E

Revisor E har varit auktoriserad revisor i mer än 15 år. E har lång erfarenhet inom revision och har arbetat på välrenommerade revisionsbyråer.

Revisor E vet om att Justitiedepartementet har utarbetat en promemoria, men har själv inte tagit del av den. E menar att diskussionen om revisionsplikten inte är något nytt, utan att den har pågått i 10-15 år. Under 1990-talet handlade diskussionen om huruvida revisorn var Skatteverkets förlängda arm. Konflikten uppstår mellan bokföringen och revisionen på grund av jävsituationen som föreligger. Det blir ett affärsmissigt beslut eftersom man tjänar mindre på bokföringen.

E har en lättsam inställning till det hela och är inte rädd utan tycker att det är viktigt att vi har samma regler inom EU. Han tycker själv att kostnaderna vid revision av t.ex. enmanskonsulter blir för hög i förhållande till vad man får ut av det. Vissa kommer naturligtvis att försöka smita undan skatt vid ett slopande av revisionsplikten men det kommer att bli i begränsad omfattning. Vill man fuska så gör man det ändå och då är det mer slumpen som avgör om man hittar det. Kreditgivare, leverantörer mfl förlitar sig mycket på revisorerna. Även om revisionsplikten slopas i de minde bolagen kommer intressenterna fortsätta att kräva revision och på detta sätt blir det inte så dramatiskt. Revisionen kommer att efterfrågas ändå.

På frågan om revisionsbyråerna kommer få färre uppdrag svarar E ja. Revisorerna kommer att få mindre att göra inom revision men detta kommer att resultera i andra sorters uppdrag. Mer bokföringstjänster kommer att efterfrågas. E är dock inte orolig då han bygger sin verksamhet på de stora bolagen.

E menar vidare att det är relativt ofta som de upptäcker fel. Hos mindre bolag som själva sköter bokföringen uppkommer ofta fel som revisorn rättar till. Brott förekommer däremot sällan. E har sett det någon enstaka gång, men han menar att det inträffar maximalt en gång vart annat år.

Något samarbete med Skatteverket förekommer inte enligt E. De har en egen skatteavdelning som de frågar i första hand. Skatteverket har rätt till företagets material men någon information får de inte med tanke på revisorns tystnadsplikt.

E har ingen kännedom om Skatteverkets sätt att arbeta. Han har dock sett dem arbeta ute hos företag. Skatteverket har inte någon kunskap om verksamheten och

vad som behövs utan de går bara efter sina skatteregler menar E. De kan för lite om affärsverksamheten i sin helhet och därmed blir det mycket arbete till Skatteverket från företagens sida. Revisorer försöker sätta sig in i och förstå företagens situation på ett annat sätt. Skatteverket lägger ner mer tid vid sina skatterevisioner än vad en vanlig revisor gör. De granskar lite andra saker också. En vanlig revisor uttalar sig om huruvida balans- och resultaträkningen ger en rättvisande bild och om förvaltningen av företaget är bra. Skatteverket hittar däremot alltid fel, de letar tills de hittar något.

E tror att Skatteverket kommer att få mer att göra om revisionsplikten slopas för de små aktiebolagen. Han tror däremot att det inom Skatteverket finns olika åsikter om revisorerna. Kvalitetsskillnad förekommer naturligtvis bland revisorer också och därför finns det vissa inom Skatteverket som anser att det inte spelar någon roll. Fler maskinella träffar på grund av felskrivningar och dylikt kommer att öka men de direkta brotten med uppsåt att begå skattebrott kommer inte att öka bara för att revisionsplikten slopas.

Den ekonomiska brottsligheten kommer inte att öka menar E. De flesta brott som begås sker de fem första månaderna, vid uppstartandet av bolaget, sedan sticker de. Vid denna tidpunkt har revisionen inte hunnit bli gjord. Företag som begår brott letar upp oseriösa revisorer och de begår brott redan nu. E menar däremot att svenska företag överlag är bra på att följa reglerna.

Den största fördelen är att kreditgivare, banker och leverantörer idag kan förlita sig på balans- och resultaträkningen som de har framför sig.

Den största nackdelen är att kostnaden för revisionen kan vara stor i förhållande till den övriga verksamheten.

Intervjuperson F

Intervjuperson F är auktoriserad revisor och har verkat inom branschen i ungefär 20 år. Han arbetar på en av de största revisionsbyråerna i Sverige.

F vet om att Justitiedepartementet har utarbetat en promemoria där man diskuterar ett eventuellt slopande av revisionsplikten för små aktiebolag, men har själv inte läst den. Han är inte riktigt överens med sig själv när det gäller denna fråga. Enligt F finns redan idag en möjlighet att som företagare välja huruvida man vill ha revision eller inte genom valet av företagsform. Ett aktiebolag medför revisionsplikt och därmed en viss status och kvalitetsstämpel. Väljer man istället att starta en enskild firma eller ett handelsbolag kan man redan idag komma undan revisionsplikten. F tror dock att det är ytterst få företagare som klarar sig helt själva. De flesta behöver hjälp i någon form, antingen av en redovisningsbyrå

eller en revisor. F rekommenderar nya kunder att starta aktiebolag eftersom den företagsformen ger en tydligare bild och struktur gentemot eventuella intressenter såsom banker, leverantörer, aktieägare etc. Men visst finns det företagare som klarar sig helt själva och inte behöver en revisor, t.ex. en konsult som i slutet av sin karriär väljer att starta eget och driva en verksamhet i mindre skala. De är kanske inte lika beroende av den kvalitetsstämpel som ett aktiebolag innebär. F anser att revisionsplikten för små aktiebolag inte bör slopas eftersom valfriheten finns redan idag genom valet av företagsform. Han menar att en slopad revisionsplikt skulle kunna innebära att gränsen mellan handelsbolag och aktiebolag som företagsformer hade suddats ut.

F tror inte att en slopad revisionsplikt skulle innebära att revisionsbyråerna får mindre att göra, snarare mer. I dag är revisorns roll som rådgivare mycket begränsad på grund av jävsproblematiken med oberoende och självgranskning. F berättar att de inom byrån förbereder sig inför en eventuellt slopad revisionsplikt för små bolag med ytterligare satsningar på redovisningstjänster. Även om revisionsuppdragen då blir färre tror F att de skulle kunna utveckla sin verksamhet inom redovisning och konsultation. Kanske inte med fler uppdrag, men större. Redovisningsuppdragen är dessutom oftast mer lönsamma än revisionsuppdragen.

Under revisionsarbetet upptäcks fel relativt ofta, men de går för det mesta att rätta till, menar F. Brott är däremot väldigt ovanliga och det är mycket sällan som sådana upptäcks. F menar att man ofta har så god kontakt med kunderna, att det inte behöver gå så långt som till allvarigare brott, utan att detta kan förebyggas i ett tidigare stadium genom att kunderna får den hjälp de behöver. Om en klient inte sköter sig utan upprepade gånger t.ex. drar på betalningar av moms och sociala avgifter avgår som regel revisorn efter att man först har varnat kunden. Kunderna måste ha viljan och ambitionen att allt skall vara rätt.

Enligt F har en revisionsbyrå inget nära samarbete med Skatteverket. De har olika inriktningar och arbetssätt, men hjälper givetvis varandra med uppgifter etc. Till skillnad från Skatteverket har en revisionsbyrå ett affärsförhållande till sina kunder. F har ingen större kännedom om Skatteverkets sätt att arbeta, deras granskningsprocess eller skatterevisorernas arbete, mer än det han ser. Han tror att Skatteverket har blivit mer systematiska i sitt arbete med hjälp av bättre datorstöd. De gör också fler punktinsatser där de gör en djupare granskning av exempelvis restauranger eller stiftelser. F berättar att det sprids myter om hur Skatteverket arbetar som exempelvis att de skulle tjäna pengar per fel de hittar, men han tror inte att det stämmer.

En redovisningsbyrå har, till skillnad från Skatteverket, en personlig kontakt och öppen dialog med sina klienter. F menar att företagen anser att Skatteverket är

boven som är ute efter deras pengar, varför de inte berättar mer än de behöver för Skatteverket. F anser att Skatteverket har dålig kännedom om företagen och inte känner till branscherna lika bra som en revisionsbyrå. Han tror att Skatteverket vill behålla revisionsplikten för små bolag eftersom de sparar resurser på att låta revisionsbyråerna göra jobbet. De tycker förmodligen att de har nytta av revisorerna.

Om revisionsplikten för små bolag skulle försvinna tror F att den ekonomiska brottsligheten skulle öka på kort sikt. Revisorns anmälningsplikt gör att man idag upptäcker brotten tidigare. Det blir lättare att begå ekonomiska brott när ingen kontrollerar bolagen på samma sätt som idag. Innan Skatteverket har hunnit komma dem på spåren har de förmodligen redan hunnit lämna landet. Det skulle därmed ta längre tid att upptäcka ekonomisk brottslighet. En person som idag vill starta ett aktiebolag måste lämna en hel del uppgifter till revisorn, vilket innebär en viss kontroll. Revisorn skall dessutom göra en kreditupplysning på samtliga personer i styrelsen. Om revisionsplikten försvinner kan vem som helst starta ett aktiebolag utan någon som helst kontroll.

Den största fördelen med revisionsplikten är enligt F att den säkerställer den ekonomiska rapporteringen och stabiliteten. Han anser också att revisionsplikten underlättar att bedriva näringsverksamhet i landet. Det skulle bli mer tungrott för exempelvis banker och leverantörer om den inte fanns.

Utan revisionsplikten krävs en större insats av redovisningskonsulterna för att få årsredovisningen rätt och riktig. För revisorernas del anser F inte att ett slopande av revisionsplikten är en nackdel, de kan istället bedriva konsultverksamhet i större utsträckning. Vad gäller kostnaden för revisionen ser inte F den som något större problem, bara för de allra minsta företagen.

Intervjuperson G

Intervjuperson G är auktoriserad revisor och har jobbat inom branschen i ungefär 20 år. Han arbetar på en av de största revisionsbyråerna i Sverige.

G är medveten om att Justitiedepartementet har utarbetat en promemoria där man diskuterar ett eventuellt slopande av revisionsplikten för små aktiebolag. Hans åsikt i frågan går isär. På lång sikt tycker han att det är positivt om revisionsplikten försvinner, men på kort sikt ser han problem för revisionsbolagen såsom att få in nya kunder. G tror att revisionsbyråerna kommer att drabbas olika hårt beroende på vilken kundstock man har. En fördel med slopad revisionsplikt enligt G är att jävsproblematiken försvinner, speciellt i små bolag. Många gånger är det dock bättre att ha en kund från början och följa företagets utveckling, exempelvis tillväxtbolag. Denna möjlighet begränsas om revisionsplikten

försvinner. Om EU-gränsen för revisionsplikt skulle införas menar G att det främst skulle drabba mindre revisionsbyråer. Generellt sett tror dock G att ett slopande av revisionsplikten skulle innebära mindre efterfrågan på revisorer.

Enligt G är det mycket vanligt att fel upptäcks under revisionsarbetet. Det kan exempelvis handla om substans-, värderings-, periodiserings- eller rubriceringsfel. Det kan också röra sig om rena faktafel i förvaltningsberättelsen. De flesta fel kan dock rättas till. Brott stöter man sällan på enligt G. Oftast har revisorn redan lämnat kunden innan det hinner gå så långt som till ekonomisk brottslighet.

Enligt G har revisionsbyrån inget samarbete med Skatteverket mer än tillfälligt för att hjälpa någon kund i en specifik fråga. Han har ingen större kännedom om Skatteverkets sätt att arbeta, deras granskningsprocess eller skatterevisorernas arbete. Vad gäller Skatteverkets kännedom om företagen vet G inte hur pass god den är, men han tror att de mindre kontoren kan ha ett gott samarbete med företagen vad gäller deklARATIONER etc.

G tror inte att Skatteverket är positivt inställt till ett slopande av revisionsplikten eftersom det skulle innebära att verket behöver mer resurser.

Om revisionsplikten för små bolag försvinner tror G att den ekonomiska brottsligheten kommer att öka. Det skulle bli lättare att starta aktiebolag eftersom det inte sker någon kontroll av en revisor. Idag är det svårare för brottslingar att starta aktiebolag eftersom de måste ha en revisor och ingen brottsling får en revisor. Den grova brottsligheten flyttar då utomlands, men det har inget med revisionsplikten att göra.

Det mest negativa med revisionsplikten enligt G är att revisorn begränsas från mer kreativ rådgivning på grund av jävspolitiken. Alla skandaler i USA har inneburit mer byråkrati, vilket G tycker är en nackdel.

Intervjuperson H

Intervjuperson H är auktoriserad revisor sedan 1970-talet. Han arbetar på en av de största revisionsbyråerna i Sverige.

H vet om att Justitiedepartementet har utarbetat en promemoria där man diskuterar ett eventuellt slopande av revisionsplikten för små aktiebolag, men har själv inte läst den. Han har däremot tagit del av information från den egna byrån. H tror inte att det skulle innebära så stor skillnad om revisionsplikten slopades. De företag som vill ha ordning och reda kommer ändå att anlita en revisor. De företag som är duktiga på redovisning kommer kanske att tycka att det är onödigt med revision, men de flesta är ändå i behov av någon form av konsultation. H berättar

att England inte drabbades så hårt när revisionsplikten slopades. Han tror också att vissa revisorer skulle tycka att det vore skönt att bli av med de kunder som inte är helt seriösa. H anser att problemet med revisionsplikten är oberoendefrågan. Han menar också att det är stor skillnad mellan stora revisionsbyråer och små. De små skulle påverkas mer av att revisionsplikten försvann. Den revisionsbyrå som H arbetar på förbereder sig inför ett eventuellt slopande av revisionsplikten genom att satsa på redovisnings- och konsulttjänster. Han tror att de skulle behålla sina nuvarande kunder även om revisionsplikten försvann eftersom de flesta behöver god konsultation. Revisionsbyråerna kanske tappar en och annan kund. De som inte vill betala för en revision kommer att falla bort. De flesta behöver dock hjälp med bokslut etc. Revisionsinsatserna kommer minska något, men i gengäld kommer redovisning och konsultation att öka.

Revisorer som vill slopa revisionsplikten vill främst komma ifrån jävsproblematiken så att konsultverksamheten kan utökas. De blir snarare ekonomiska rådgivare än revisorer.

Under revisionsarbetet upptäcks ofta fel enligt H, men de är sällan gjorda med uppsåt. Brott är svåra att upptäcka, det händer väldigt sällan.

H anser inte att revisionsbyrån har något nära samarbete med Skatteverket. Han tycker att Skatteverket skapar problem och att de bara fokuserar på vad som är fel. Ser man till att deklarationen blir rätt slipper man dock prata med dem. Vissa personer på revisionsbyrån har kontakt med Skatteverket, men inte i någon större utsträckning. Det är främst i specifika frågor som rör någon klient.

H känner i stora drag till hur Skatteverket arbetar. Han ser deras frågor kring deklarerationer och vilka problemställningar de jobbar med, men han vet inget i detalj om deras granskningsprocess eller skatterevisorernas arbete. H anser att Skatteverkets kännedom om företagen de granskar är ganska begränsad. De ser bara papper och siffror till skillnad från revisorn som har fysisk kontakt med klienten och därmed får en helt annan kunskap om och känsla för företagets verksamhet. Det är bara vid taxeringsrevisioner som Skatteverket kan skaffa sig samma insikt i företagen. De skulle inte hinna göra det med samtliga företag. Det skulle vara omöjligt att sätta sig in i och förstå verksamheten i exempelvis tillverkande företag med komplicerade processer. H tror inte att Skatteverket vill att revisionsplikten för de små bolagen försvinner. Det skulle innebära ett större ansvar och en större arbetsbörda för dem. Revisorn bringar ordning där det är oreda och rättar till eventuella fel eller problem. Skatteverket använder sig mycket av revisorns uppgifter och får ta del av eventuella fel som revisorn har hittat. H tror att även bankerna vill ha revisionsplikten kvar.

Vad gäller den ekonomiska brottsligheten som konsekvens av ett slopande av revisionsplikten tror H att fler kommer att ”ta ut svängarna”, men att det ur statlig inkomstskattsynpunkt inte kommer att bli så stor skillnad.

Kostnadsaspekten är en anledning till att frågan diskuteras. H tror dock inte att kostnaden för företagen kommer att minska eftersom de behöver hjälpen ändå.

Den största fördelen med revisionsplikten enligt H är att den bidrar till pålitliga bokslut för intressenter såsom banker, leverantörer etc. Om ett företag är reviderat av ett större revisionsbolag kan man vara ganska säker på att det är rätt. Bankerna accepterar inte vilka revisorer som helst utan kan kräva att företagen byter revisor.

H anser att det inte finns några större nackdelar med revisionsplikten. De allra minsta företagen tycker han att man kan fundera lite på, men de kan istället välja att driva handelsbolag eller enskild firma för att undslippa revisionsplikten. Han tycker att det beror på vart gränsen för små och medelstora företag sätts. Ett enmansföretag kanske inte är i så stort behov av revision. H tycker att det skulle vara skönt att slippa revidera de företag som man inte riktigt känner att man har kontroll på. Det är också en kostnadsfråga, för de allra minsta företagen är revisionsarvodet en ganska tung post.

4.2 Intervjuer – Skatteverket

Följande frågor ställdes till Skatteverket i intervjuerna I-M nedan:

1. Hur ser er granskningsprocess ut idag?
2. Vilken inläring och kännedom uppnår en handläggare om företaget?
3. När sker företagsbesök eller sammanträffande med företag/revisor?
4. Finns det typiska varningssignaler i en deklaration eller i en granskningsprocess?
5. Finns det en färdig plan utarbetad för hur granskningsarbetet ska gå till om revisionsplikten försvinner?
6. Tror du att den ekonomiska brottsligheten kommer att öka om revisionsplikten slopas för små aktiebolag?

7. Vad anser du är den största fördelen med revisionsplikt?

8. Vad anser du är den största nackdelen med revisionsplikt?

Intervjupersoner I och J

I och J har båda arbetat en längre tid på Skatteverket. I har tidigare en bakgrund som revisor på en stor revisionsfirma. J har däremot arbetat på Skatteverket sedan många år tillbaka.

Granskningsprocessen idag är enligt I och J mycket baserad på maskinella kontroller. Deklarationer skickas in och granskas i första läget maskinellt. Här granskas att allt stämmer vad gäller belopp, att siffrorna skrivits på rätt rad, att antalet sidor stämmer osv. Om något inte är korrekt ger maskinen utslag och granskas manuellt. Granskningen varierar år för år beroende på vilka riskområden Skatteverket ser ut. Vissa år är t.ex. aktieförsäljningen väldigt debatterad under året och då granskas detta också noggrannare. Oförutsägbarhet är dock enligt I och J det viktigaste. Det ska alltid finnas en risk att bli träffad i kontrollerna om du ägnar dig åt skattefusk och det är ingen omöjlighet att samma företag granskas flera år i rad.

En vanlig revisor går enligt I och J inte att ersätta med en skatterevisor då en skatterevisor inte gör någon årlig revision. En skatterevisor väljer i samråd med chefen ut de objekt med stor risk och gör skatterevision medan en vanlig revisor granskar räkenskaperna ingående varje år. De fokuserar dessutom enligt I och J på olika saker. En skatterevisor bryr sig t.ex. inte så mycket om tillgångarna är för högt värderade. De brukar säga att Skatteverket mest fokuserar på resultaträkningen och revisorerna på balansräkningen.

Alla orena revisionsberättelser ska enligt ABL skickas in till Skatteverket. Dessa granskas manuellt men många sållas snabbt bort eftersom de inte har någon skattemässig betydelse såsom t.ex. vid för sent inskickad årsredovisning.

På frågan om vilken kännedom en handläggare får om företaget svarar I och J att då det oftast bara är deklaraionsgranskning så blir inblicken i företagen inte så stor. Vid en eventuell skatterevision blir inblicken stor men detta görs inte så ofta. Kontakten med företagen är inte heller så stor. Seminarieträffar och dylikt anordnas lite då och då. Kontakten mellan revisorer och Skatteverket är praktiskt taget obefintlig. De har ingen kontakt med varandra och mycket av detta beror på revisorernas tystnadsplikt.

Årsredovisningarna har enligt I och J ingen större betydelse för Skatteverket vid vanlig skattegranskning utan används mest vid skatterevisionerna som ett inledande granskningsmoment.

De finns inga direkta varningssignaler i en deklARATION då dessa är sifferkodifierade. Dock har det på senaste tiden fokuserats mer på kassahanteringen. Kassan är av stor vikt för småföretagare och dagens kassasystem är lättmanipulerade. Risken för fusk är stor och därför har också ytterligare granskningskontroller inom detta område satts in.

Vidare så finns det enligt I och J ingen utarbetad plan för hur granskningsarbetet ska gå till om revisionsplikten slopas då diskussionen i nuläget är relativt färsk. Klart är att det kommer att krävas mer av Skatteverket än vad det gjort innan. De kommer att behöva resurstillskott då de kommer tvingas att göra kontroller som de aldrig annars skulle ha gjort och kvaliteten på redovisningen till Skatteverket kommer att försämrats. Omprioriteringar kommer att krävas och detta är enligt I och J en politisk fråga då Skatteverket kommer behöva mer resurser.

Både I och J tror att den ekonomiska brottsligheten kommer att öka om revisionsplikten slopas. Ett kontrollorgan försvinner vilket även kommer att locka till andra typer av fel. Exempel på detta är förbjudna lån, att man inte får låna ut pengar från företaget till ägaren eller någon närstående, eller att man gör privata resor på företagets bekostnad. Vidare säger I och J att det är relativt ofta som bokföringsbrott och skattebrott upptäcks av Skatteverket.

Den största fördelen med revisionsplikt är enligt I och J att saker blir rätt från början samt den förebyggande effekt som revisionsplikten medför. Den största nackdelen menar I och J i så fall är kostnaden som de små företagen får betala men från Skatteverkets sida finns det inga nackdelar med revisionsplikt.

Intervjupersoner K och L

K och L har båda arbetat en längre tid på Skatteverket. K har en bakgrund som revisor men arbetade endast med detta ett par år för att sedan gå över till Skatteverket. Revisor L har arbetat inom olika områden på Skatteverket. De båda inleder intervjun med att poängtera att det som kommer att framkomma under intervjun inte är Skatteverkets officiella åsikt, utan endast deras personliga. Skatteverkets åsikt i frågan är ännu inte riktigt klar.

Det finns enligt K och L två olika sätt att få in deklARATIONerna på, pappersform eller elektroniskt. Om de kommer in i pappersform får någon sitta och knappa in siffrorna, oftast säsongsanställda, för att få in det i deras maskinella granskningsystem. Om de däremot kommer elektroniskt kan de matas in

maskinellt direkt vilket gör att både pengar och tid kan sparas. I maskinerna granskas t.ex. att allt står på rätt rader, att särskild löneskatt finns redovisat om pensionskostnader finns osv. Om någon träff uppstår granskas deklARATIONEN manuellt.

Varje år väljer Skatteverket ut vad som ska granskas mer specifikt. Vad som ska granskas noggrannare baseras oftast på olika geografiska områden, d.v.s. vi i Skåne-regionen behöver inte granska det som Norrland väljer att granska osv. Även branschspecifika val görs där de väljer ut vissa branscher som på sistone haft problem. Vissa poster där stora problem föreligger granskas alltid. Exempel på detta är kassahantering där mycket svarta pengar förekommer vilket idag är väldigt svårt att komma åt.

Alla orena revisionsberättelser granskas manuellt. De har en person som sitter och gör första granskningen men de flesta orena revisionsberättelser leder inte till skatterevision. Endast 10 % av alla orena revisionsberättelser leder till skatterevision. Vid skatterevision av mindre företag begär de in bokföringen och granskar på kontoret medan större revisioner sker ute på företagen. Det är dock inte vanligt att en handläggare granskar samma företag i flera år utan detta sker slumpvis och är olika från år till år. På de företag med orena revisionsberättelser finns dock uppföljningssystem.

Inläringen och kännedomen i ett företag vid en deklARATIONSgranskning är enligt K och L inte stor. Vid en skatterevision blir kännedomen stor men det är endast ett fåtal företag i det stora hela som utsätts för skatterevision. Företagsbesök görs inte så ofta utan kontakten med företagen är främst vid revisionerna.

Årsredovisningarnas betydelse i granskningsprocessen är begränsad och används väldigt sällan. Det skulle vara om någon träff har gjorts och svar kan hittas i noterna men detta händer inte så ofta. Vid skatterevisionen är den ett viktigt hjälpmedel.

Direkta varningssignaler finns inte utan det är baserat på de maskinella träffarna samt det som är förutbestämt för regionen. Vissa branscher granskas alltid, däribland frisörer, restauranger och taxibolag, d.v.s. de med mycket kontanthantering.

Det finns i dagsläget ingen utarbetad plan för hur granskningsarbetet ska gå till om revisionsplikten slopas. Skatteverket har ännu inte tagit någon officiell ståndpunkt till vad de anser om revisionspliktens slopande eftersom ingenting ännu är beslutat. Revisionspliktens slopande har diskuterats en längre tid och några större resurser kommer inte att sättas in förrän något beslut har tagits. K och

L anser att arbetsbördan kommer att bli större för Skatteverket om revisionsplikten slopas. Kvaliteten på deklARATIONERNA kommer säkerligen att försämrats och mycket tid kommer att gå åt att rätta felskrivningar. Detta ser de redan idag. Handelsbolagens deklARATIONER, som inte har blivit reviderade, har överlag mycket sämre kvalitet och mer formella fel än vad aktiebolagen idag har. Skatteverket kommer vidare inte kunna göra de formella kontroller som revisorerna idag gör, t.ex. se att varulagret faktiskt existerar. Omfördelning av personal samt nyrekrytering kommer att krävas om Skatteverket ska klara dessa utökade krav.

Internutbildningarna fungerar enligt K och L bra. De sker normalt i projekt där de först får teorin för att sedan utöva den i praktiken.

80 % av den ekonomiska brottsligheten sker enligt K och L i de mindre företagen. Möjligheterna till fusk ökar om revisionsplikten avskaffas och om granskningsskyldigheten läggs på Skatteverket finns risken att de större företagen inte hinner granskas som de ska. Möjlighet till fusk i de större företagen ökar därmed.

Handelsbolag och enskilda firmor granskas i princip på samma sätt som aktiebolag. De går genom samma maskinella kontroller.

Den största fördelen med revisionsplikt är enligt K och L den preventiva effekten. De gör grundkontrollen och de som vill fuska kan ej göra vad de vill p.g.a. att revisorn är där och ska granska.

Den största nackdelen anser de är kostnaden för företaget. Andra EU-länder har lämnat revisionsplikten och det har fungerat, varför skulle det då inte fungera här i Sverige.

Intervjuperson M

M har arbetat en lång tid på Skatteverket och arbetar mycket med frågan om slopad revisionsplikt. Enligt M är Skatteverkets officiella inställning negativ till slopandet av revisionsplikten. Att slopa revisionsplikten utan att ersätta med andra resurser kommer att få direkt skadliga effekter menar M.

M vill inte gå in närmre på hur själva granskningsprocessen går till eftersom han själv inte direkt arbetar med kontrollerna. Han anser dock att Skatteverket har god koll på företag och enskilda individer då alla är registrerade hos dem och då alla varje år måste lämna in sin deklARATION. Kommer det in deklARATIONER med avvikelser på som inte stämmer med föregående år, eller där siffrorna t.ex. ej hänger ihop, träffas de direkt i de maskinella kontrollerna och vidare granskning

görs. Vad som ska granskas närmare varje år beror på geografiska områden, branscher och medvetna val som Skatteverket gör varje år. De medvetna valen kan vara att detta år ska vi granska alla konditorier på en viss gata för de vet att här kan finnas en del avvikelser. Vad som ska granskas mer ingående varierar från år till år.

Enskilda handläggare får enligt M inte någon större kännedom om företagen. Det skickas in miljoner deklARATIONER till Skatteverket varje år och det är omöjligt för den enskilda handläggaren att få någon större inblick i alla dessa. Dock menar han att om de vill ha information om ett företag finns informationen att hämta i deras register. De har dessutom rätt att hämta uppgifter från andra myndigheter samt kan själva ta kontakt med företagen för vidare diskussion.

Det finns enligt M olika typer av företagsbesök som görs. De vanligaste företagsbesöken är vid skatterevisionerna. Det finns dock även tillfällen där företagen själv kontaktar Skatteverket för att de vill boka möte och diskutera något specifikt. Vid vissa företeelser händer det också att Skatteverket går ut till företagen och informerar men detta händer inte så ofta då allmän info måste hållas generell så att alla får samma information.

Själva årsredovisningen har enligt M ingen större betydelse för Skatteverket utan det är deklARATIONEN som är den väsentliga för dem vid granskningen. Dock menar han att den information som lämnas i deklARATIONEN bygger på informationen i årsredovisningen och på så sätt är den viktig. Först vid skatterevisionerna granskas den närmare.

På frågan om vilka typiska varningssignaler som finns svarar M att det är hela scenariot som är viktigt. Vid t.ex. kontanthandel är intäktsredovisningen väldigt viktig och vid stora börsnoterade företag är granskningen av avdragssidan viktig. Olika branscher har olika problem och varningssignaler menar M.

Det förekommer att revisorer går över till Skatteverket, men oftast rekryterar Skatteverket direkt från universitetet.

Någon färdig plan för hur granskningsarbetet ska gå till vid ett eventuellt slopande av revisionsplikten finns inte men det diskuteras. Klart är att revisionsplikten inte bara kan avskaffas och inte ersättas av något annat. Revisorer och Skatteverket kompletterar varandra bra menar M och skulle revisionsplikten avskaffas skulle ett tomrum uppstå. Vi skulle tappa vårt ena ben menar M. Alternativa sätt såsom förenklade redovisningsregler och revisionsregler diskuteras därför och även hur en höjning av aktiekapitalet skulle påverka. Klart är att arbetsbördan kommer att öka för Skatteverket om revisionsplikten slopas och dessa resurser finns inte idag.

Fler omedvetna fel skulle garanterat uppstå i deklARATIONERNA, vilket innebär en onödig ökning av arbetsbördan på Skatteverket. M anser också att risken för ökad ekonomisk brottslighet finns men ställer sig frågande till hur många fler personer som egentligen vill bli brottslingar. Det kan inte vara så många för då skulle samhället krascha menar M. Småfuskar och småfel kommer däremot att öka och i slutändan blir detta mycket.

Alla bolag granskas på samma sätt enligt M oavsett om de är handelsbolag, enskild firma eller aktiebolag. Skillnaden är att oftast kan granskningen av t.ex. enskilda firmor ske på skrivbordet, d.v.s. de behöver inte åka ut till dem. Detta är tidsbesparande och fler bolag hinner därmed granskas.

Den största fördelen med revisionsplikt är enligt M att revisorerna minskar risken för omedvetna fel. Med den stora mängden aktiebolag som idag finns är risken för omedvetna fel stor och Skatteverket har inga resurser att hantera dessa fel. Ett slopande av revisionsplikten kommer att få skadliga effekter. Man kan inte bara ta bort revisionsplikten utan måste ersätta det med något som minskar tomrummet som kommer att uppstå.

Den största nackdelen är enligt M kostnaden för de små bolagen. M menar att det dessutom finns en risk att revisionen ger en kvalitetsstämpling som egentligen inte finns. Vid revision i små bolag är budgeten oftast pressad och revisorn har därmed inte tid att sätta sig in i hela årets bokföring. Tiden räcker till bokslutsgranskning men inte till granskning av den löpande bokföringen under året. Hur bra är revisionsplikten då frågar sig M?

4.3 Intervju kring den nya danska revisionslagstiftningen

Följande frågor ställdes i intervju N nedan:

1. Hur har den allmänna reaktionen varit i Danmark efter införandet av den nya revisionslagstiftningen?
2. I Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport ”Rapport om Revisionsplikten for B-virksomheder” har 40% av de tillfrågade svarat att de tänker fortsätta med revision trots att de inte är skyldiga till det enligt lagstiftningen.
 - Hur stor andel av dina kunder som hamnar under gränserna för revisionsplikten har valt att fortsätta med revision?

3. Tror du att den nya lagstiftningen kommer att innebära minskade intäkter för revisionsbolagen eller finns det möjlighet att profitera ekonomiskt på förändringen?
4. Vilka är orsakerna till att en kund vill behålla revisionen trots att de ligger under gränsvärdena?

Beror det på;

- krav från intressenter?
- svårigheter att själv upprätta årsredovisning?
- annat?

5. Har det skett någon förändring i årsredovisningen för aktiebolag som väljer att inte ha revision? Redovisas detta speciellt?
6. Ställs det krav på upplysningar i årsredovisningen trots att ingen revisionsplikt föreligger?
7. Tror du att den ekonomiska brottsligheten kommer att öka bland de företag som numera slipper revisionsplikten?
8. Senast 2009/10 skall frågan om revisionsplikt tas upp för utvärdering. Tror du att gränserna för revisionsplikten kommer att stiga precis som trenden varit i övriga Europa?
9. Slutligen, vilket ser du som den största fördelen respektive nackdelen med den nya revisionslagstiftningen?

Intervjuperson N

N arbetar som auktoriserad revisor på en av de större revisionsbyråerna i Köpenhamn. Det har gått nästan nio månader sedan den nya revisionslagstiftningen infördes i Danmark och N menar att det är för tidigt att dra några stora slutsatser. Argumenten både för och emot slopad revisionsplikt för små aktiebolag har gått i vågor under en längre tid innan införandet av lagen. Störst motstånd har framförts av de mindre revisionsbyråerna där en stor del av kundstocken hamnar under de nya gränsvärdena och därmed kan frånvälja revision. För de större byråerna kommer troligtvis intäkterna att vara på samma nivå som tidigare, men vi kommer få se en ökning av intäkter från konsulttjänster som ersätter de minskade revisionsintäkterna menar N.

Orsaken till att företag frivilligt väljer att behålla revisionen, trots att de ligger under gränsvärdena, är än så länge att de känner en stor osäkerhet kring uppfyllandet av lagkraven som årsredovisningslagen ställer. Det finns även ett så kallat ”ofrivilligt tvång” från främst banker men även andra intressenter när det gäller ett företags redovisning och verifierbarheten av denna. Utan en

kvalitetsstämpel i form av genomförd revision kommer det vara stora svårigheter för ett företag att få ett godkännande på ett banklån eller en kredit.

Företag som väljer bort revision skall notera detta i årsredovisningen enligt följande; ”Selskabet opfylder betingelserne for fritagelse for revisionspligten”. Dokumenterat skall även finnas en redogörelse från generalförsamlingen om att de godkännt bortvalet av revisionen, ”Selskab ABC A/S har/vil på den ordinaere generalforsamling XX. Måned 200X fravalgt/fravaelge revision gaeldende fra regnskabsåret 200X.” Denna förklaring skall finnas med för varje år som revision bortväljs.

Utöver kraven från banker och intressenter kommer den danska skattemyndigheten att ställa höga krav på redovisningen från de företag som väljer att avstå från revisionen. Skattemyndigheten har rätt att åsätta en revisor till ett företag de inte anser uppfylla de uppsatta kraven på redovisningen. Detta skall då synas i årsredovisningen och ger då en minskad trovärdighet till dessa företag, förklarar N.

Revisionslagstiftningen trädde ikraft den 1 januari 2006 medan förändringarna i årsredovisningslagen började gälla fr.o.m. 1 april 2006. Den nyinförda revisionslagstiftningen och dess gränsvärde kommer att utvärderas år 2009/2010. Analysen kommer troligtvis att leda till ökade gränsvärden precis som trenden varit i övriga EU-länder förutspår N.

Den största fördelen med slopad revisionsplikt för de mindre bolagen är givetvis en minskad revisionskostnad, men detta sker samtidigt på bekostnad av bristande kvalitet på redovisningen. Implementeringen av IFRS har inneburit ökade krav på diverse checklistor i revisionen vilket har gett ökade revisionskostnader. Många av dessa checklistor är främst anpassade till större och noterade bolag och har setts som en stor onödig börda för mindre bolag. Den största negativa påverkan åsamkas framför allt de mindre revisionsbyråerna vars kundstock till stor del består av mindre bolag som numera kan frånvälja revisionsplikten. De större revisionsbyråerna kommer kunna ändra fokusering på dessa bolag från den primära revisionen till att istället fokusera på konsulttjänster och därmed behålla samma vinstmarginaler.

5. Analys

I detta kapitel diskuterar och analyserar vi vår insamlade empiri som presenterats i kapitel 4. Grunden för analysen utgörs av det sammanställda arket i bilaga 1, där vi fråga för fråga redogör för de angivna svaren från respondenterna. Våra centrala frågeställningar ligger till grund för hela analysen och diskuteras löpande.

5.1 Inledning

I vårt empirikapitel har vi återgett allt som har framkommit under våra intervjuer. Det är vår empiriska data som ligger till grund för vårt ställningstagande i denna uppsats och för att få en så strukturerad bild som möjligt av vad som egentligen har sagts, har vi valt att sammanställa intervjuerna i ett excelblad, se bilaga 1. Excelbladet bygger på våra intervjufrågor och en uppdelning av för/emot ett slopande av revisionsplikten har gjorts. Vi har gått igenom var fråga för sig och löpande analyserat de svar som har framkommit på respektive fråga. Sammanställningen på excelbladet har här varit till stor hjälp. För att underlätta för läsaren kommer vi först repetera intervjufrågan som sedan kommer att analyseras.

Då vi har utarbetat olika intervjufrågor till revisorerna respektive personerna på Skatteverket kommer vi först att analysera revisorernas svar för att sedan gå igenom Skatteverkets svar. Vi kommer genomgående i analysen ta ställning till vad vi anser. Analysen kommer sedan att avslutas med en sammanfattande slutsats där vi har sammanställt våra åsikter.

5.2 För- och nackdelar med revisionsplikt

För att underlätta för läsaren inleder vi med att göra en uppställning över alla de för- och nackdelar med revisionsplikten som har framkommit under arbetets gång. Dels de argument som förs i den allmänna debatten, men också för- och nackdelar som framkom under våra intervjuer. Alla dessa punkter kommer sedan att beröras i vår analys nedan.

Fördelar med revisionsplikt/argument mot ett avskaffande

- Om man inte vill ha revision finns valmöjligheten redan idag då man kan välja att driva sin verksamhet som enskild firma eller handelsbolag.
- Risk för att gränserna mellan aktiebolag och övriga bolagsformer suddas ut om revisionsplikten avskaffas.
- Revisionen är en optimal och kostnadseffektiv kontroll eftersom revisorn genom sin granskning kan hitta sätt för företaget att effektivisera verksamheten och därmed spara pengar.
- Ett avskaffande av revisionsplikten kommer innebära att revisionsbyråerna får färre uppdrag.
- Revisorn besitter kunskap som många bolag själva inte har.
- Genom revisorns granskning besparas Skatteverket mycket arbete. Ett avskaffande skulle innebära att Skatteverket behöver mer resurser för att kunna fördjupa granskningen och vem ska finansiera detta?
- Revisionen innebär en kvalitetssäkring av bolagens ekonomiska rapportering. Intressenterna kan lita på den information som ges. Om revisionsplikten avskaffas skulle tillförlitligheten överlag minska.
- Om inte intressenterna längre kan lita på bolagens ekonomiska rapportering kommer priserna att höjas i alla led som försäkring mot eventuella framtida förluster. Sammantaget blir allt dyrare i slutändan.
- Revisorerna jobbar ofta fysiskt ute hos kunderna och kan se verksamheten och de anställdas sätt att arbeta med egna ögon. Detta gör att fel och brister lättare fångas upp.
- Vid ett eventuellt avskaffande finns det risk för att den ekonomiska brottsligheten skulle öka. Revisorn har en preventiv effekt vad gäller ekonomisk brottslighet.

Nackdelar med revisionsplikt/argument för ett avskaffande

- Det är viktigt med ett enat EU. De flesta andra länder inom EU har redan valt att avskaffa revisionsplikten och då borde vi göra detsamma.
- Revisionskostnaden är alltför betungande för de små aktiebolagen.
- Ett avskaffande av revisionsplikten skulle underlätta för revisorn med tanke på den jävsproblematik som föreligger.
- Revisionen medför att intressenterna invaggas i en falsk trygghet. Revisorn hinner ofta inte granska bolagen i tillräckligt stor omfattning på den korta tid som åläggs dem.

5.3 Revisorer

1. Är du en auktoriserad eller godkänd revisor? Hur länge har du arbetat som revisor?

En intressant iakttagelse som gjorts i våra intervjuer är att de som är för ett slopande av revisionsplikten oftast också är auktoriserade revisorer. Aningen motsägelsefullt i denna fråga är att de alla senare i intervjun säger att det är vanligt att fel upptäcks vid en revision. Enligt vår mening borde detta vara en stor anledning till att inte vilja avskaffa revisionsplikten, men argument som ett enat EU och att redovisningen är viktigare väger tyngre.

2. Vet du om att Justitiedepartementet utarbetat en promemoria där man diskuterat ett eventuellt slopande av revisionsplikten i små aktiebolag?

Alla respondenter svarade ja på den frågan. Det tyder på att revisorer är välinformerade om vad som diskuteras på området, vilket vi tycker är viktigt.

3. Vilken är din inställning till detta? Finns andra alternativ?

En övervägande del av våra respondenter är emot ett slopande av revisionsplikten. Det argument som väger tungt här är att valmöjligheten finns redan idag då man kan välja att bedriva sin verksamhet som handelsbolag eller enskild firma. Detta argument anser vi är mycket viktigt. I dagens läge kan du med en insats på 100 000 kronor bli fri från personligt ansvar och då anser vi att revisionskostnaden är en liten kostnad för denna lättnad. Vissa bolag är väldigt små och många anser att revisionskostnaden blir en för stor del av de totala kostnaderna. I dessa fall kan de då välja att driva verksamheten som ett handelsbolag eller enskild firma. Problemet som vi ser det är att handelsbolag många gånger kan uppfattas som mindre seriösa företag vilket gör det extra svårt för ett nybildat företag att etablera sig. Vi anser att det är viktigt att de olika bolagsformerna bibehålls. Risken finns enligt vår mening att gränserna mellan aktiebolag och övriga bolagsformer i slutändan suddas ut om revisionsplikten avskaffas. Vår åsikt är därför att aktiekapitalet istället skulle höjas. Nuvarande nivå, 100 000 kronor, är idag inte speciellt mycket pengar i detta sammanhang. Det är mer än tio år sedan aktiekapitalet höjdes och givetvis har inflationen haft sin påverkan på penningvärdet. Vi tror att en höjning skulle leda till en minskad ekonomisk brottslighet då de värsta bedragen hade avskräckts. Det hade inte varit lika lätt att starta ett aktiebolag för att på sätt slippa undan personligt ansvar.

I diskussionen anser vi vidare att den kunskap som revisorn besitter många gånger glöms bort. Av egna erfarenheter vet vi att revisorn genom sin granskning kan hitta sätt för företaget att spara pengar och i dessa fall kan revisionen i slutändan till och med löna sig för företaget.

Andra argument som har tagits upp är att de flesta länderna inom EU idag har valt att avskaffa revisionsplikten och att vi då måste följa övriga länder och göra detsamma. De har klarat det, varför skulle vi inte göra det? Ett enat EU är naturligtvis viktigt, men då måste vi också ha de olika ländernas uppbyggnad i åtanke. En stor del av Sveriges bolag idag är småföretag. Ett avskaffande av revisionsplikten med de maximala gränsvärdena som EU tillåter skulle innebära att en stor del av de svenska bolagen skulle undantas från revisionsplikt.

Många som är för ett slopande av revisionsplikten anser att ett slopande skulle underlätta för revisorn med tanke på den jävsproblematik som idag föreligger. Revisorn skulle kunna hjälpa till i bolagen och därigenom överföra sina kunskaper på ett helt annat sätt än vad de kan idag. Detta tankesätt är bra om det hade fungerat i praktiken men studier visar att många väljer att helt avstå från revision om en plikt inte föreligger. I dessa fall når revisorns kompetens inte företagen på något sätt.

4. Kommer revisionsbyråerna få mindre uppdrag om revisionsplikten slopas?

75 % av våra respondenter tror inte att revisionsbyråerna kommer att få mindre uppdrag. Revisionsuppdragen kommer istället att ersättas av andra tjänster såsom konsultation vilket man också kan ta mer betalt för. Här tror vi att urvalet av våra respondenter spelar en stor roll. Vi har valt att enbart intervjua revisorer från större revisionsbolag och dessa är inte direkt hotade av detta beslut. Även om revisionsplikten avskaffas kommer de att ha kvar sina stora kunder som inte understiger gränsvärdena och har därmed en lugnare attityd. Dessutom har många av de större byråerna redan förberett sig inför ett eventuellt slopande av revisionsplikten genom att utveckla sina affärsområden inom redovisning.

Enligt vår respondent från Köpenhamn har inte efterfrågan på konsulttjänster ökat nämnvärt när revisionsplikten avskaffades i Danmark. De revisionsbyråer som överlag har mindre bolag kommer därmed med stor sannolikhet att känna av ett slopande av revisionsplikten på ett helt annat sätt än de större revisionsbyråerna. Revisionskostnaden tas bort för de mindre bolagen för att öka deras chanser att driva sin verksamhet vidare, men i gengäld leder detta till att vi tar bort en viktig inkomstkälla för revisionsbolagen. I tidigare uppsatser har man kommit fram till att de stora förlorarna i sammanhanget kommer att bli de mindre revisionsbyråerna. Här har vi dock en annan åsikt. Vi håller med om att de mindre

revisionsbyråerna kommer att påverkas men vi tror att de största förlorarna kommer att bli de mindre redovisningsbyråerna. Revisorer besitter gedigna kunskaper och om efterfrågan på revision minskar kan de utan större problem istället inrikta sitt arbete på redovisning. Med den personliga relation som många revisorer har till sina klienter har de heller inga större problem att behålla sina kunder och kvar på marknaden, med färre kunder, står då de mindre redovisningsbyråerna.

5. Är det ofta ni upptäcker fel eller brott vid revisionsarbete?

100 % av våra tillfrågade respondenter säger att fel ofta upptäcks vid granskningen, men att det sällan rör sig om avsiktliga brott. Detta anser vi talar sitt entydiga språk. Revisorn besitter kunskap som många bolag själva inte har och genom revisorns granskning besparas Skatteverket mycket arbete. Om revisionsplikten tas bort kommer Skatteverket att behöva ägna mycket mer tid åt att enbart rätta felskrivningar gjorda av ren okunskap. Detta kräver ökade resurser för Skatteverket och frågan är då vem som ska finansiera detta. Är staten beredd att finansiera denna ökade arbetsbelastning som faktiskt åläggs Skatteverket? Många anser att detta faktiskt inte vore mer än rätt. Det är bolagens intressenter och staten som i själva verket efterfrågar revision och inte företagen själv. Om de nu vill ha revisorns stämpel på att allt är rätt får de också stå för denna kostnad.

Enligt vår mening kan man inte resonera på detta sätt. Att företagen följer lagar och regler ligger i allas intresse, inte bara statens och intressenternas. De som slarvar eller begår brott ska själva få betala detta pris, medan de som faktiskt sköter sig ska belönas. Gör du ett dåligt arbete med redovisningen kostar också revisionen mer. Skatteverket ska inte behöva slösa sin tid på att enbart rätta fel. Vi anser att lösningen istället är att införa förenklade redovisnings- och revisionsregler för de mindre bolagen. Revisorn med dess vakande öga och kompetens hade då funnits kvar i bolagen, men kostnaden hade inte blivit en sådan belastning.

Sett ur ett intressent- och agentteoriperspektiv anser vi att ett slopande av revisionsplikten endast skulle leda till ett skifte av principalrollen som i slutändan kan leda till ännu högre kostnader för företagen. Staten är en viktig principal idag som kräver att revision görs för att öka tillförlitligheten i företagets redovisning. Revisorn är här agenten som ser till att lagar och regler följs. Om staten inte längre kräver revision vältras principalrollen över på intressenterna som istället måste finna andra vägar för att få ökad säkerhet.

Vi anser att ett slopande av revisionsplikten skulle innebära att tillförlitligheten överlag skulle minska. Aktieägarna skulle t.ex. bli mer restriktiva att investera

kapital då de inte har en extern part som granskar företagsledningens förvaltning av deras pengar. Kunder skulle bli mer restriktiva att byta leverantör då de inte fullt ut vågar förlita sig på vad som sägs i årsredovisningen. Leverantörer vågar inte förlita sig på nya kunder eftersom de inte fullt ut kan kontrollera deras betalningsförmåga. Risken finns även att fler personer kommer att ta chansen gentemot Skatteverket att undkomma skatt. Detta skulle innebära minskade intäkter för staten vilket i slutändan skulle kunna generera ökade skattekostnader för övriga.

Vidare kommer långivarna att ta en ökad risk när de lånar ut pengar till låntagare eftersom de inte fullt ut vågar lita på de redovisade siffrorna. Denna ökade risk finansieras genom räntehöjningar. Många långgivare kommer dessutom att kräva att revision ska genomföras för att överhuvudtaget våga låna ut pengar. Revision blir därmed efterfrågestyrt vilket leder till att ett högre pris kan tas ut.

Resonemanget ovan innebär att alla led kommer att höja priserna för att försäkra sig mot eventuella framtida förluster. Utan trovärdigheten på marknaden som en revision innebär, kommer företagen inte långt och sammantaget blir allt dyrare i slutändan.

Vidare anser vi att risken finns att en uppdelning i A och B-lag kommer att uppstå mellan företagen. De företag som efterfrågar revision blir de som är de seriösa och inte har något att dölja medan de som inte efterfrågar revision riskerar att klassas som oseriösa och kanske t.o.m. halvkriminella. Vi är givetvis medvetna om att det finns mindre företag som inte är i behov av revision och som förmodligen inte skulle påverkas så mycket om de inte valde att ha det på frivillig basis. Ett exempel på detta är en konsult som väljer att driva sin verksamhet som aktiebolag. Konsulten kanske bara har en eller ett par kunder som upptar större delen av hans tid. Bolaget har inga lån och eftersom den största delen av kostnadsmassan utgörs av lönekostnader har bolaget inte speciellt många leverantörer. I det här fallet finns inga kreditgivare som kan kräva ett reviderat bokslut eller leverantörer som vill kontrollera betalningsförmågan och eftersom ägaren ensam driver bolaget är han förmodligen inte intresserad av revision som kontrollinstrument. Denna typ av bolag tillhör dock en minoritet av alla Sveriges aktiebolag. De flesta skulle enligt vår mening ha svårt att välja bort revisionen utan att förlora sitt anseende vad gäller seriositet.

6. Har ni ett nära samarbete med Skatteverket?

7. Har du kännedom om Skatteverkets sätt att arbeta?

8. Hur är Skatteverkets kännedom om ett företag i förhållande till din kännedom?

9. Vad tror du att Skatteverket tycker om att revisionsplikten eventuellt ska slopas?

Alla våra tillfrågade respondenter säger att de inte har något nära samarbete med Skatteverket. Vidare säger också alla att de inte känner till Skatteverkets sätt att arbeta. Utifrån detta ställer vi oss frågande till hur lagstiftaren tänker sig att Skatteverket ska kunna ta över revisorernas arbete när dessa inte har någon som helst inblick i varandras sätt att arbeta. Alla respondenter anser också att Skatteverkets kännedom är sämre än deras. Revisorerna och Skatteverket granskar på två helt skilda sätt och därför anser vi att det ena inte går att ersätta med det andra. Dessa två parter kompletterar varandra och därför kan den ena parten inte bara uteslutas. Revisorerna jobbar mycket mer fysiskt med kunderna än vad Skatteverket gör. Vid fysiskt besök ges tillfälle att med egna ögon se verksamheten och de anställdas sätt att arbeta vilket kan leda till att fel och brister lättare upptäcks. Skatteverket är mer fokuserat på siffrorna som står i deklarationen och gör endast fysiska besök i samband med skatterevision. Kontroller som är viktiga för revisorer såsom lagrets existens försvinner helt om Skatteverket ska ta över granskningen. Både revisorer och Skatteverket är väl medvetna om dess beroende av varandra och därmed tror också alla våra respondenter att Skatteverket är emot ett slopade.

10. Tror du att den ekonomiska brottsligheten kommer att öka om revisionsplikten slopas för små aktiebolag?

Eftersom trenden generellt är att den ekonomiska brottsligheten ökar finns det risk för att ett slopande av revisionsplikten spär på den utvecklingen. Den undersökning som har gjorts av Öhrlings PricewaterhouseCoopers i samarbete med Martin Luther Universität i Halle-Wittenberg⁹¹ visar att stora företag drabbas av ekonomisk brottslighet i store utsträckning än små. Ett slopande av revisionsplikten skulle dock kunna bidra till en store ökning även bland mindre företag.

Övervägande del av våra respondenter tror att den ekonomiska brottsligheten kommer att öka om revisionsplikten slopas för de mindre bolagen. De menar att många tar chansen att spara en slant nar den ges. Skatteverket kommer inte att hinna granska alla företag, vilket innebär att risken för att bli upptäckt minskar. Vi instämmer i detta resonemang och menar att den personliga relationen som uppstår till revisorn spelar en viktig roll. Det är svårare att föra revisorn som du själv har anlitat bakom ljuset än att ta en chans gentemot Skatteverket.

Argument mot detta är att man inte kan förutsätta att alla ar brottslingar. Om det hade funnits så många brottsbenägna människor i vårt samhälle hade det inte fungerat. Naturligtvis är detta sant men det är skillnad på att begå brott och att

⁹¹ Ehlin åsa (2006) ”Företagen rapporterar allt fler ekonomiska brott”, *Balans* nr 1 2006, s 11

göra mindre avsiktliga fel där straffen inte blir så allvarliga. Av egna erfarenheter från vår yrkesutövning vet vi att det är relativt vanligt att ägaren i ett mindre enmansaktiebolag tar in en del privata kostnader i verksamheten. Om revisionsplikten försvinner i dessa bolag är risken stor att ett sådant beteende skulle förvärras. Många företagare skulle ta ut svängarna mer och tänja på gränserna. Den tyngre ekonomiska brottsligheten skulle förmodligen inte öka i samma utsträckning som de mindre allvarliga brotten, men många mindre förseelser kan i slutändan innebära stora skatteintäktsbortfall för staten.

Andra argument som framkommit är att folk invaggas i en falsk trygghet med revision. En revisor hinner inte granska ett bolag korrekt på den korta tid som åläggs dem och därför kan revisionsplikten också avskaffas menar de. Detta anser vi till viss del är sant och därför förespråkar vi också förenklade revisionsregler. Om regelverket hade förenklats hade revisorn också kunnat koncentrera sig på det som är väsentligt, nämligen att granska räkenskaperna. Detta eftersom mycket av allt runt omkring revisionen såsom dokumentering hade tagit mindre tid.

Nämnvärt är också att anledningen till att revisionsplikten infördes år 1983 var just för att minska den ekonomiska brottsligheten. Vi anser att detta är en viktig iakttagelse som vi måste ta till oss och lära av. Revisionsplikten hade inte införts om inte ett behov hade funnits.

11. Vad anser du är den största fördelen med revisionsplikt?

12. Vad anser du är den största nackdelen med revisionsplikt?

Övervägande del av våra tillfrågade respondenter har sagt att den största fördelen är den kvalitetssäkring som revisionen innebär. De menar att det är ett bra kontrollorgan som säkerställer den ekonomiska rapporteringen vilket leder till att intressenterna kan lita på informationen som ges. I denna fråga instämmer vi helt med respondenterna.

Den största nackdelen enligt respondenterna är främst kostnaden. Ungefär hälften anser att kostnaden blir för stor för det enskilda bolaget medan resterande anser att det faktiskt inte finns någon nackdel med revision. Vår åsikt i denna fråga är att kostnaden inte är för stor då revisorns hjälp många gånger gör att kostnaden i slutändan betalar sig.

5.4 Skatteverket

Vi kommer här inte att gå igenom alla frågor och svar som vi ställt till respondenterna på Skatteverket. Anledningen är att vi redan tagit upp och vävt in dessa svar vid genomgången av revisorerna svar. Detta för att kunna föra ett så bra resonemang som möjligt.

- 1. Hur ser er granskningsprocess ut idag?*
- 2. Vilken inläring och kännedom uppnår en handläggare om företaget?*
- 3. När sker företagsbesök eller sammanträffande med företag/revisor?*
- 4. Finns det typiska varningssignaler i en deklaration eller i en granskningsprocess?*

Alla respondenter från Skatteverket är emot ett slopande av revisionsplikten. En av respondenterna uttryckte det som att det finns två ben varav det ena utgörs av Skatteverket och det andra av revisorerna. Det går då inte bara att ta bort ett ben utan att ersätta det med ett annat.

På frågan om granskningsprocessen har alla svarat på samma sätt. Granskningen är först och främst baserad på maskinella kontroller och om fel upptäcks vid de maskinella kontrollerna granskas deklarationerna manuellt. Vad som specifikt ska granskas år från år varierar beroende på geografi. Vad som väljs att granskas närmare ett visst år här i Skåne behöver inte granskas så noggrant i Norrland osv. Branscher med kassahantering granskas alltid närmare.

Vidare har alla våra tillfrågade respondenter svarat att de inte får någon kännedom om företagen. Vid skatterevision får de god inblick, men det är väldigt få företag som blir reviderade på det sättet. Respondenterna anser vidare att deras kännedom om företagen är klart mycket sämre än revisorernas eftersom de sällan möter företagen personligen.

Vi tycker det är viktigt att vi lyssnar på utövarna i denna fråga. De arbetar med det dagligen och kan bäst säga om detta skulle fungera enligt deras system och rutiner. Alla är emot ett slopande av revisionsplikten och då måste vi ta till oss det. Vidare anser vi att det är fel att helt och hållet ersätta mänsklig arbetskraft med maskiner och ställer oss frågande till kvaliteten på granskningen vid enbart maskinella kontroller.

5. Finns det en färdig plan utarbetad för hur granskningsarbetet ska gå till om revisionsplikten försvinner?

6. Tror du att den ekonomiska brottsligheten kommer att öka om revisionsplikten slopas för små aktiebolag?

Det finns enligt respondenterna ingen utarbetad plan på hur detta skulle gå till. De är inte alls förberedda på en så stor förändring som detta skulle innebära för dem. Detta tycker vi är oroväckande och enligt oss är det klart att ett slopande av revisionsplikten inte kan göras inom en snar framtid. Mycket arbete kommer att krävas av berörda parter om ett slopande av revisionsplikten överhuvudtaget ska gå att genomföra. Alla respondenter tror vidare att den ekonomiska brottsligheten kommer att öka om revisionsplikten slopas.

7. Vad anser du är den största fördelen med revisionsplikt?

8. Vad anser du är den största nackdelen med revisionsplikt?

Våra respondenter har svarat att den största fördelen är att saker blir rätt från början i och med den preventiva effekt som revisorerna har. Den största nackdelen är enligt alla kostnaden för det mindre bolaget.

Vi anser att kostnaden i det stora hela kommer att bli större om revisionsplikten slopas. Kostnaden att rätta till alla fel som kommer att uppstå på grund av okunskap i de mindre bolagen kommer att kosta staten mycket pengar. Det som händer är att kostnaden flyttas från företagen till staten och den stora frågan är då vem det egentligen är som ska betala revisionskostnaden. Enligt vår mening ska företagen själva stå för denna kostnad. Om man sköter sitt bolag på ett korrekt sätt och har ordning på räkenskaperna kostar revisionen inte så mycket.

6. Slutsats

Med hjälp av analysen i föregående kapitel sammanfattar vi och strukturerar svaren efter uppsatsens centrala frågeställningar. Som avslutning diskuteras förslag till vidare studier inom ämnesområdet.

6.1 Sammanfattning

Hur ställer sig Skatteverket till ett slopande av revisionsplikten för små aktiebolag och vilka blir konsekvenserna för Skatteverket om en slopad revisionsplikt blir verklighet?

Alla respondenter från Skatteverket är emot ett slopande av revisionsplikten. En av respondenterna uttryckte det som att det finns två ben varav det ena utgörs av Skatteverket och det andra av revisorerna. Det går då inte bara att ta bort ett ben utan att ersätta det med ett annat.

Vidare har alla våra tillfrågade respondenter svarat att de inte får någon kännedom om företagen. Vid skatterevision får de god inblick, men det är väldigt få företag som blir reviderade på det sättet. Respondenterna anser vidare att deras kännedom om företagen är klart mycket sämre än revisorernas eftersom de sällan möter företagen personligen.

Det finns enligt respondenterna ingen utarbetad plan på hur detta skulle gå till. De är inte alls förberedda på en så stor förändring som detta skulle innebära för dem. Detta tycker vi är oroväckande och enligt oss är det klart att ett slopande av revisionsplikten inte kan göras inom en snar framtid. Skatteverket behöver dessutom resurser för att kunna klara av detta merarbete. Alla respondenter tror vidare att den ekonomiska brottsligheten kommer att öka om revisionsplikten slopas.

Våra respondenter har svarat att den största fördelen är att saker blir rätt från början i och med den preventiva effekt som revisorerna har. Den största nackdelen är enligt alla kostnaden för det mindre bolaget.

Hur förhåller sig revisionsbyråerna till en slopad revisionsplikt för små aktiebolag och vilka effekter kan vi vänta oss se bland revisionsbyråerna om detta skulle bli verklighet?

Övervägande del av våra respondenter är emot ett slopande av revisionsplikten. Det argument som väger tungt här är att valmöjligheten finns redan idag då man kan välja att bedriva sin verksamhet som handelsbolag eller enskild firma. Vår åsikt är att aktiekapitalet istället skulle höjas.

Andra argument som har tagits upp är att de flesta länderna inom EU idag har valt att avskaffa revisionsplikten och att vi då måste följa övriga länder och göra detsamma. Ett avskaffande av revisionsplikten med de maximala gränsvärdena som EU tillåter skulle dock innebära att en stor del av de svenska bolagen skulle undantas från revisionsplikt.

75 % av våra respondenter tror inte att revisionsbyråerna kommer att få mindre uppdrag. Revisionsuppdragen kommer istället att ersättas av andra tjänster såsom konsultation. I tidigare studier menar författarna att de mindre revisionsbyråerna kommer att drabbas hårdast. Vi håller med om detta men tror att de största förlorarna kommer att bli de mindre redovisningsbyråerna, då revisionsbyråerna lätt sadlar om och arbetar med redovisning istället för revision.

Övervägande del av våra respondenter tror att den ekonomiska brottsligheten kommer att öka om revisionsplikten slopas för de mindre bolagen, vilket vi instämmer med.

Övervägande del av våra tillfrågade respondenter har sagt att den största fördelen är den kvalitetssäkring som revisionen innebär. Den största nackdelen är främst kostnaden.

Hur påverkas företagen av en slopad revisionsplikt för små aktiebolag?

Sett ur ett intressent- och agentteoriperspektiv anser vi att ett slopande av revisionsplikten skulle leda till ett skifte av principalrollen från staten till övriga intressenter, vilket i slutändan kan leda till ännu högre kostnader för företagen. Alla led bland intressenterna kommer att höja priserna för att försäkra sig mot eventuella framtida förluster eftersom de inte kan förlita sig på redovisningen.

Även om kostnaden för revisionen för ett enskilt företag kan vara betungande anser vi att revisionen är en optimal och kostnadseffektiv kontroll eftersom revisorn genom sin granskning kan hitta sätt för företaget att effektivisera verksamheten och därmed i slutändan spara pengar. Om revisionsplikten slopas

och företagaren inte väljer att frivilligt anlita en revisor går han miste om denna möjlighet.

Vidare anser vi att risken finns att en uppdelning i A och B-lag kommer att uppstå mellan företagen. De företag som efterfrågar revision blir de som är de seriösa och inte har något att dölja medan de som inte efterfrågar revision riskerar att klassas som oseriösa och kanske t.o.m. halvkriminella.

Vilka är företagens intressenter och hur kommer deras förhållningskrav gentemot företagen förändras om revisionsplikten för små aktiebolag slopas?

Företagens intressenter är bl.a. aktieägarna, kunder, anställda, leverantörer och långgivare. Vi anser att ett slopande av revisionsplikten skulle innebära att tillförlitligheten överlag skulle minska då intressenterna inte kan lita på den redovisning som presenteras.

Aktieägarna skulle bli mer restriktiva att investera kapital då de inte har en extern part som granskar företagsledningens förvaltning av deras pengar. Kunder skulle bli mer restriktiva att byta leverantör då de inte fullt ut vågar förlita sig på vad som sägs i årsredovisningen. Leverantörer vågar inte förlita sig på nya kunder eftersom de inte fullt ut kan kontrollera deras betalningsförmåga. Vidare kommer långgivarna att ta en ökad risk när de lånar ut pengar till låntagare eftersom de inte fullt ut vågar lita på de redovisade siffrorna. Många långgivare kommer att kräva revision och därmed blir revision efterfrågestyrt. Detta leder till att ett högre pris kan tas ut.

6.2 Förslag på vidare studier

I takt med att arbetet med uppsatsen framskridit har flera intressanta frågeställningar väckts. Bevisligen är regelverket för både redovisning och revision under diskussion för förnyelse. I den svenska utredningen om ett eventuellt slopande av revisionsplikten för mindre aktiebolag kommer man förmodligen att snegla mycket på utvecklingen av den nya danska revisionslagstiftningen. Det skulle vara intressant att följa upp effekterna av den nya danska revisionslagstiftningen och jämföra den med den pågående svenska utredningen i samma ämne. Det kan ta tid innan effekterna av en ny lagstiftning utkristalliserar sig, varför det vore mest lämpligt att utföra en längre studie där jämförelser kontinuerligt görs med tidigare reformer i andra EU-länder.

Källförteckning

Elektroniska källor

Uppsatsdatabas, www.fek.lu.se

http://www.juridicum.su.se/jurweb/utbildning/specialkurs/br/OH_CS/En%20international%20utblick_vt06.pdf#search=%22sjunde%20bolagsdirektivet%22, 2006-10-06.

Företagsinterna källor

Ernst & Young, Danmark, ”Afskaffelse af revisionspligten for små klasse B selskaber”, *Internt notat*.

Muntliga källor

Genom överenskommelse med respondenterna har vi valt att anonymisera dessa källor.

Publicerade källor

Artiklar

Axenborg, Inga-Lise (2005), ”Rör inte revisionsplikten!”, *Balans* nr 4 2005.

Brännström, Dan (2004), ”Revisorn – någon att hålla i handen för företagaren”, *Balans* nr 2 2004.

Diamant, Adam, Holm, Anders och Strömberg, Peter (2006), ”Revisorsnämnden och åttonde direktivet”, *Balans* nr 1 2006.

Ehlin, Åsa (2006), ”Danmark har avskaffat revisionsplikten för små företag”, *Balans* nr 4 2006.

Ehlin, Åsa (2006), ”Företagen rapporterar allt fler ekonomiska brott”, *Balans* nr 1 2006.

Ehlin, Åsa (2006), ”Utredning på nya vägar”, *Balans* nr 10 2006.

Halling, Pernilla (2005), ”Revision i små företag”, artikelsamling, *Balans* nr 3 2005.

Halling, Pernilla (2005), ”Sällan revision av små företag i EU-länderna”, *Balans* nr 3 2005.

Halling, Pernilla (2005), ”Det har saknats en genomgripande diskussion om revisionsplikten...”, *Balans* nr 4 2005.

Larsson, Lars-Gunnar (2005), ”Det nya åttonde bolagsdirektivet: några noteringar”, *Balans* nr 12 2005.

Precht, Elisabeth (2005), ”Revisionsplikt var svaret på ekonomisk brottslighet”, *Balans* nr 4 2005.

Sjölund, Hans (2004), ”Branschen bör agera för bättre regler för revision i små bolag”, *Balans* nr 4 2005.

Thorell, Per och Norberg, Claes (2005), ”Går det att försvara revisionsplikten?”, *Balans* nr 3 2005.

Böcker

Artsberg, Kristina (2003), ”Redovisningsteori – policy och praxis”, Studentlitteratur.

Bruzelius, Lars H. och Skärvad, Per-Hugo (2004), ”Integrerad Organisationslära”, Studentlitteratur.

Ejvegård, Rolf (2003), *Vetenskaplig metod*, Studentlitteratur, tredje upplagan.

Ekholm, Mats och Fransson, Anders (2002), *Praktisk intervjuteknik*, ePan, Stockholm, tredje upplagan.

Jacobsen, Dag Ingvar (2002), *Vad, hur och varför?*, Studentlitteratur

Moberg, Krister (2003), *Bolagsrevisorn*, Studentlitteratur.

Övriga källor

FAR (2005), BFN, ”Gemensam verifikation”, FAR förlag AB.

FAR (2005), BFL, ”Hur den löpande bokföringen avslutas”, FAR förlag AB.

FARs Samlingsvolym 2005 Del I o II.

Justitiedepartementet (2006), ”Revisorer och revision; genomförande av EG-direktiv mm”, *Kommittédirektiv* 2006:96.

Justitiedepartementet (2006), ”Förenklade redovisningsregler”, *Proposition* 2005:06.

Uppsatser

Cadjo, D., Markowski, B. och Markowski V. (2005), ”Revisionsplikt i mikroföretag”, Magisteruppsats Lunds universitet.

Granlund, Anna och Lind, Lina (2005), ”Slopandet av revisionsplikten i små aktieföretag”, Magisteruppsats Lunds universitet.

Bilaga 1

Skatteverket

X = Ej besvarad fråga

SKV = Skatteverket

ÄRV = Årsredovisning

För / mot	1. Granskningsprocessen?	2. Kännedom om företaget?	3. När sker företagsbesök?
För ett slopande			
Mot ett slopande			
I & J	Baserat på maskinella kontroller. Riskområden varierar	Mycket sämre än revisorernas	Vid skatterevision och seminarier
K&L	Maskinella kontroller. Träff = Granskas manuellt	Inte stor. Vid skatterevisions stor men händer sällan	Sällan, revisorn har denna kontakt
M	Maskinella kontroller, geografiskt olika	Nej, omöjligt få inblick i alla företag	Vid skatterevision och separat bokat möte

	4. Typiska varningssignaler?	5. Färdig plan om rev plikten slopas?	6. Ekonomiska brottsligheten öka?
För ett slopande			
Mot ett slopande			
I & J	Finns inga direkta. Kassahantering granskas mycket	Nej	Ja, ett kontrollorgan försvinner
K&L	Olika branscher, frisör, restaurang, taxi=kassahantering	Nej	Ja, möjlighet till fusk större. Ökar därmed
M	Olika branscher har olika problem	Nej, måste ersättas med annat	Ja, men inte mycket

	7. Största fördelen?	8. Största nackdelen?
För ett slopande		
Mot ett slopande		
I & J	Saker blir rätt från början och förebyggande effekten	Kostnaden för småföretagen, men från SKV sida finns ingen nackdel
K&L	Preventiva effekten	Kostn för ftgen.
M	Minskar risk för omedvetna fel	Kostnaden för småföretagen. Finns risk revision ger kvalitetsstämpling som egentligen inte finns

Bilaga 1

Revisorer

X = Ej besvarad fråga

SKV= Skatteverket

För / mot	1. Auktoriserad / Godkänd	2. Vet om promemoria?	3. Inställning till slopandet?	4. Revisionsbyråer mindre jobb?
För ett slopande				
Revisor C	Nej	Ja	För ett slopande, redovisningen är viktigare	Nej
Revisor E	Auktoriserad	Ja	För ett slopande, viktigt ha samma regler inom EU	Nej
Revisor H	Auktoriserad	Ja	För ett slopande, skulle ej innebära så stor skillnad	Nej inte de större byråerna men de mindre
Både för och mot				
Revisor G	Auktoriserad	Ja	Både för och emot. På lång sikt för, på kort sikt mot	Ja
Mot ett slopande				
Revisor A	Godkänd	Ja	Mot ett slopande. Har redan begränsat ansvar	Nej
Revisor B	Godkänd	Ja	Mot ett slopande, dock för förenklade regler för små AB	Nej
Revisor D	Nej	Ja	Mot ett slopande	Ja
Revisor F	Auktoriserad	Ja	Mot ett slopande. Valmöjligheten finns redan nu AB/HB	Nej
5. Ofta ni upptäcker fel? 6. Nära samarbete med SKV? 7. Känner till SKV:s arbetssätt?				
För ett slopande				
Revisor C	Ja, men sällan brott	Nej	X	
Revisor E	Ja, relativt ofta men sällan brott	Nej	Nej, men sett dem arbeta	
Revisor H	Ja ofta fel, sällan brott	Nej	Nej	
Både för och mot				
Revisor G	Ja ofta fel, sällan brott	Nej	Nej	
Mot ett slopande				
Revisor A	Ja, men av mindre karaktär	X	X	
Revisor B	Ja, både till fördel och nackdel för företaget	Nej	X	
Revisor D	Sällan brott	Nej	X	
Revisor F	Ja relativt ofta, brott är ovanligt	Nej	Nej	

Bilaga 1

Revisorer

X = Ej besvarad fråga

SKV= Skatteverket

För / mot	8. SKV:ets kännedom jmftr med din?	9. SKV tycker?	10. Ekonomiska brottsligheten öka?
För ett slopande			
Revisor C	Sämre	Mot	Ja
Revisor E	X	Tror att vissa inom SKV inte tycker det spelar ngn roll	Nej, de sticker efter 5 mån ändå
Revisor H	Begränsad, de ser bara papper och siffror.	Mot	En ökning men ur ink.skattesynpunkt ej stor skillnad
Både för och mot			
Revisor G	Vet ej riktigt. Tror mindre kontor kan ha bra samarbete gällande deklaration	Mot pga mer jobb för SKV	Ja
Mot ett slopande			
Revisor A	X	X	Ja
Revisor B	X	Mot	X
Revisor D	Sämre	Mot pga beroende revisorn	X
Revisor F	Dålig	Mot pga att de sparar resurser pga revisorerna	Ja på kort sikt
11.Största fördelen?			
12.Största nackdelen?			
För ett slopande			
Revisor C	Bättre redovisning	För komplicerade regler=kostsamt	
Revisor E	Intressenter kan lita på BR/RR	Kostn i förh till övr verksamheten	
Revisor H	Leder till pålitliga bokslut	Finns ingen direkt	
Både för och mot			
Revisor G	Svårare begå brott	Revisorn begränsas från rådgivning	
Mot ett slopande			
Revisor A	Bra kontrollorgan mot ekonomisk brottslighet	Finns ej	
Revisor B	Kvalitetssäkring	Finns ej	
Revisor D	Fel kan korrigeras	Kostnaden	
Revisor F	Säkerställer ekon rapporteringen. Tungrovt utan revision.	Kostnaden för de minsta	